

Osnovna naloga — pridobitev naročil

Daleč so že časi, ko se je naše podjetje kopalo v preobilici naročil kljub temu, da ni bilo potrebno za doseg tega kdovekakšnega angažiranja. Pri rokih dobav smo resda vsekoli krepko kasnili, toda problemov pri finančnem poslovanju ni bilo.

Nova tržna usmerjenost gospodarstva, pomanjkanje denarja za nove investicije in izredna konkurenca na svetovnem tržišču so strojno industrijo spravila v zelo neugoden položaj, saj se mora za vsako, tudi zelo majhno naročilo, Prodaja krepko potruditi, da ga dobi. Vsi vemo, da so za normalno poslovanje, pokritje vseh vrst stroškov in ustvaritev akumulacije potrebna finančna sredstva, ki jih dobimo le s finalizacijo naročil.

Novih naročil je iz leta v leto manj, zato se mora Prodaja vsestransko angažirati, da bo plan fakturiranja realizacije dosežen in s tem z jamčen standard delavcev.

Pri izrednih težavah, ki nastopajo pri pridobivanju novih naročil na domačem tržišču, kjer je pomanjkanje finančnih sredstev ohromilo trg strojne opreme in kjer tudi politika, ki nima z gospodarstvom nobene zveze, onemogoča poslovne odnose ter zavira normalno trženje, se je povpraševanje zelo znižalo. Manjše povpraševanje na domačem trgu moramo nadomestiti na zahtevanih tujih trgih.

Pri pridobivanju naročil za leto 1990 in naprej smo pridobili precej več naročil za izvoz kot pa za domače tržišče. Pregled po posameznih programih nam prikazuje, da je pokritost z naročili naslednja:

Preoblikovalna oprema ima pokrit izvoz v Sovjetsko zvezo v višini 20 milijonov ameriških dolarjev, v ZDA 1 milijon dolarjev in na druga konvertibilna področja 1 milijon dolarjev, za domače tržišče pa od 1 do 2 milijona dolarjev. Kapacitete pro-

grama lahko prenesejo od 18—20 milijonov ameriških dolarjev, zato je pokritje popolno in del naročil še ostane za leto 1991.

Proizvodnja ulitkov in modelov je podpisala naročilo za dobavo ulitkov v višini 1 milijona ameriških dolarjev z Grandi motori — Trst — Italija, v ponudbah pa je še nekaj italijanskih in švicarskih firm v skupni višini okoli 1 milijon dolarjev. Za blagovno proizvodnjo na domačem tržišču imamo več stalnih večjih kupcev, s katerimi sklepamo pogodbe med letom, prav tako bomo med letom dobivali naročila od drugih manjših kupcev, tako da predvidena realizacija ne bo ogrožena.

Program Hidroenergetske opreme ima plan pokrit z že pridobljenimi naročili okoli 85-odstotno. V ponudbah sta med drugimi najbolj sprejemljivi ponudbi za HE Pournari v Grčiji, 2 cevni turbini v vrednosti 9 milijonov dolarjev in hidroelektrarna za Bolgarijo v vrednosti okrog 8 milijonov dolarjev. Med domačimi imamo največ možnosti pridobitve naročil za HE Podsused, Lešče in Krčiči.

Črpalne naprave imajo plan pokrit z naročilom za črpalne postaje Jazira (Irak) ter Edku (Egipt). Podpisana bo tudi pogodba za obnovitev črpalnih naprav v Egiptu v skupni vrednosti okrog 2 milijona dolarjev.

Program **Industrijske opreme** ima v podpisu pogodbo s firmo Danieli—Italija za dobavo valjarske opreme v trenutni vrednosti 1,8 milijona dolarjev, sledi pa dogovor, da bi še letos dobavili, seveda s kratkimi roki, izdelke v skupni vrednosti 10 milijonov dolarjev.

Z ladjedelnico »3. maj« Reka je bila podpisana pogodba za dobavo devetih **dizelskih motorjev** v vrednosti 2,8 milijona dolarjev (v konvertibilni valuti). S Sovjetsko zvezo se pogovarjamo o dobavi reduktorjev, vendar pogodba še ni podpisana.

Viličarje prodajamo posameznim kupcem sproti. Predvidevamo, da bomo prejeli naročila za izvoz, prodaja na domačem trgu pa poteka kontinuirano.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da sektor Prodaje zelo intenzivno išče nove trge in možnosti prodaje naših izdelkov na vsa področja, domača in tuja, in to angažiranost še povečuje.

Nemoteno poslovanje podjetja je predvsem odvisno od **zadostnega pokritja z naročili**, zato jih moramo pridobiti čim več, da bomo izboljšali naš finančni in poslovni položaj, zagotovili delavcem socialno varnost ter z dokončanjem investicijske naložbe izboljšali tehnološki proces.

Henrik Bratkovič

Skoraj sem že ostarela čakajoč na vas, toda bolje pozno kot nikoli

Volitve 1990

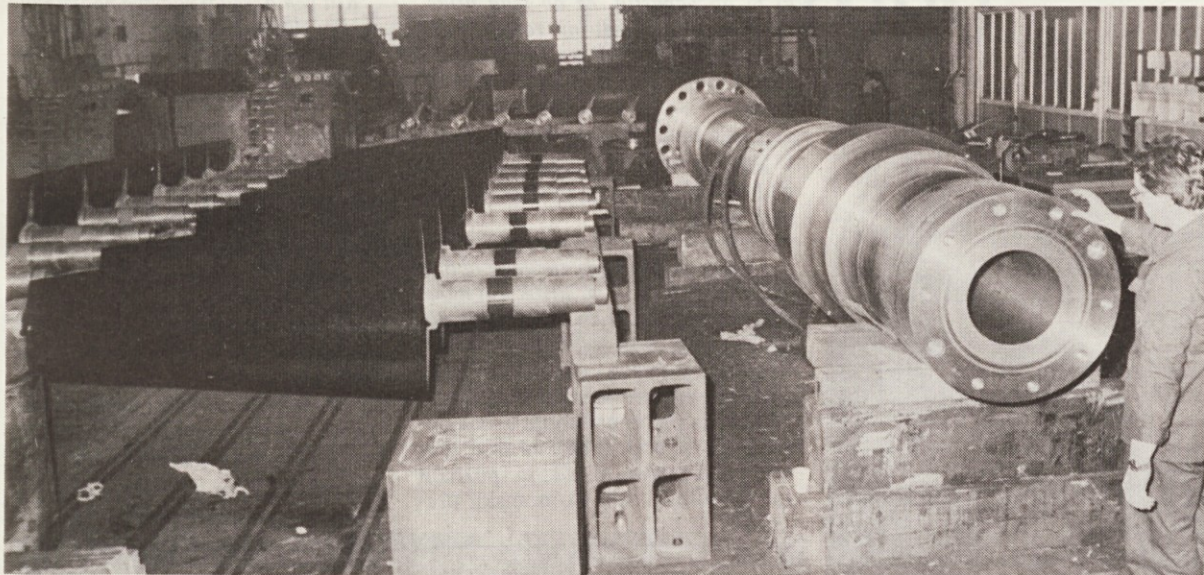
Ko smo prestopili prag devetdesetih let, smo dobili tudi mi delavci v podjetjih pogoje za svobodne in demokratične volitve delegatov v zbere združenega dela družbenopolitičnih skupnosti. Predsednik republiške skupščine je namreč v ponedeljek, dne 8. januarja 1990, razpisal splošne volitve delegatov v zbere skupščin družbenopolitičnih skupnosti v naši republiki. Od tega dne pa do volitev v aprilu že potekajo volilna opravila v skladu z novim zakonom o volitvah v skupščine.

Ob tem velja zapisati, da so na splošno pri teh volitvah prisotni zveneči superlativi svobode, demokracije, neposrednosti in pluralizma kar nekako zasenčili zares prave namene izbora sposobnih in razgledanih ljudi (tudi delavcev) za pravično in napredno oblastveno funkcijo. Ekonomski in socialni položaj delavstva v družbenih podjetjih je v večini primerov negotov in obremenjen z ekonomskimi in političnimi reformami, kar hote ali ne hote vpliva na razpoloženje volilcev. Prav to razpoloženje in pripravljenost za sodelovanje v vseh volilnih opravilih ne bi smelo odpraviti, saj bi si morali želeli pravih in sposobnih ljudi na pravih mestih.

Volilci bomo morali pri potrjevanju kandidatov za volitve ne le spoznati naše in skupne kandidate, temveč njihove programe in njihovo zavzetost za izboljšanje razmer v družbi, še posebno v gospodarstvu. Ločiti bomo morali zgolj golo borbo za oblast z visokozvenečimi in nerealnimi cilji od realnih in dejanskih možnosti razvoja gospodarstva. Zato ni vseeno, kdo bo odločal v zborih združenega dela na vseh ravneh. Zavedati se moramo, da tokrat volimo stalne, skoraj profesionalne delegate, ki bodo morali biti sposobni, vztrajni in borbeni, da se bodo v skupščinah lahko kosali z interesi in namerami različnih političnih strank. Bodoči delegati bi namreč morali vedeti, da delavci ne bodo nasedali splošnim frazam in obljubam, ki nimajo realnih osnov.

Volitve so torej pred nami in z njimi pričakovanje na boljši jutrišnji dan ter na pravičnejšo delitev ustvarjenih dobrin. Volili bomo tiste kandidate, ki nas bodo argumentirano prepričali, da se zavzemajo za boljše socialne in ekonomske razmere delavcev in podjetij ter za lepšo bodočnost.

K.G.

Gred za zadnji agregat za HE Fala. Desno od nje so razvrščene vodilne lopate, vendar za drugo elektrarno — za HE Vrhuvo

(Foto: t. š.)

Terenske montaže opreme za HE

V preteklem letu smo kljub vsem težavam, zunanjim in notranjim, dosegli vsaj en pozitiven rekord. V obratovanje smo po uspešno končanih montažah spustili devet turbin in še nekaj malih turbin. V HE Dubrava sta to dve cevni turbini z močjo po 40,3 MW in še agregat biološkega minimuma. Trenutno v HE Dubrava odpravljamo nekatere pomanjkljivosti, ugotovljene v poskusnem obratovanju, mariborski Tekol pa opravlja antikorozijsko zaščito. V HE Đale od oktobra 1989 uspešno obratujeta dve Kaplanovi turbini z močjo po 20,4 MW.

Po uspešnem zagonu prve od dveh Francisovih turbin z močjo 80 MW od oktobra 1989 obratuje tudi druga turbina v HE Stratos, Grčija. Pri tem velja poudariti, da sta gonilnika za HE Stratos največja Francisova varjena gonilnika, izdelana doslej v Litostroju. Pri realizaciji tega pomembnega naročila za državo, ki je članica EGS, smo imeli veliko težav, posebej z roki. Kljub temu pa imamo po uspešnem obratovanju HE Stratos več možnosti pri pridobivanju novih poslov tudi na tem zahtevnem področju.

Montažo dveh Francisovih turbin v HE Doroozdan, Iran, z močjo po 5,9 MW smo sicer končali že v letu 1988, zagon pa smo, zaradi vodnih razmer, izvršili v preteklem letu.

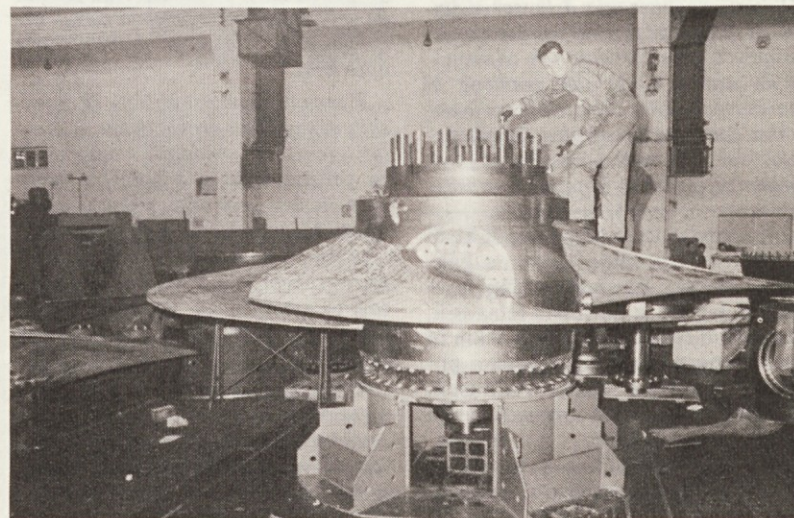
Z nekaj malimi HE (Krčič, Kratovska reka, Tišča ter nekaj agregati v Sloveniji za SLO) smo z uspehi na terenskih montažah lahko zadovoljni. Če k omenjenemu dodamo še poprečno dosežen obseg opravljenega dela na remontih, manjših popravilih in predelavah, se lahko resno vprašamo, kdaj bomo ponovno dosegli podobne rezultate. Ker so te-

renske montaže direktno povezane z obsegom dela v tovarni in ker smo pomanjkanje dela v tovarni začeli čutiti v drugi polovici preteklega leta, bo letošnje leto za naš program leto preživetja. Posebno zato, ker nas pestrijo še likvidnostne težave, ki povzročajo včasih že kar absurdne težave pri nabavi potrebnih delov in materiala ter pri dnevnicah za monterje.

V letu 1990 bomo predvidoma dokončali že lani začete montaže dveh Kaplanovih turbin v HE Fala, enega od treh cevni agregatov v HE Vrhuvo, dveh Peltonovih turbin v HE Birris, Kostarika, ter vsaj dve od štirih Francisovih turbin v HE Menzelet v Turčiji. V avstrijsko-jugoslovanskem projektu HE Korlpe (po naše HE Bistrica) bomo montirali tri lopute s spremljajočo opremo ter eno zapornico. Trenutno tudi izvajamo remont turbine francoske izdelave v HE Sephid Roud v

V pripravi za reorganizacijo smo poudarjali, da organiziranost podjetja ne bo fiksna, da se bomo sproti prilagajali potrebam, spreminjali, kar ne bo dobro, izboljševali dobro, da bo še boljše. Tako smo se z vodstvom programa HEO že dogovorili, da izboljšamo organiziranost zunanje montaže, ki mora biti sposobna za kvalitetnejše zaključevanje pogodb. Za to pa bomo potrebovali kvalitetne kadre. Izboljšati moramo tudi planiranje, reševanje reklamacij, izvajanje remontov. Vse rešitve morajo biti prilagojene praksi. Zavedati se moramo, da je bilo nekaj dobrega tudi v prejšnjih organizacijskih oblikah našega podjetja.

M. Čepuran

Montaža gonilnika številka 9 za HE Fala. To je zadnji agregat za to hidroelektrarno, ki bo predvidoma zapustil Litostroj v začetku marca

Volitve novega sindikata

Vsem negodovanjem navkljub

To, kar je pri letošnjih občnih zbora sindikata najbolj presenečalo in motilo, je bila izrazita in tudi pogosto izražena neinformiranost članstva z vsem, o čemer se je na občnih zbora razpravljalo in odločalo. Ta neinformiranost je v nekaterih okoljih dosegala takšno popolnost, da je vse skupaj izgledalo, kot da so se vse spremembe v sindikatu ter volitve novega vodstva v Litostroju pripravljale ter izvajale v popolni konspiraciji. Zaradi tega je nujno navesti tista prizadevanja sindikata, ki dokazujejo, da je

podjetju (o čemer so oziroma bi morali obveščati članstvo), moramo opozoriti na oktobrske Interne informacije, kjer je bil objavljen obsežnejši članek »Upravljanje sindikata in neodvisni sindikati«. V istih Internih informacijah je bil objavljen tudi poziv sindikata, naj delavci vse pripombe in predloge o organiziranosti sindikata posredujejo svojemu sindikalnemu poverjeniku ali konferenci sindikata, vendar kakšnega posebnega odziva ni bilo. Bolj neposredne priprave in informiranje o občnih zbora pa so se začele

pravil ter 6. in 15. členom pravil sindikata, ki opredeljujeta naloge sindikata oziroma naloge sindikalnega zapupnika ter navodila za izvedbo občnih zbora. Poleg tega pa je bil pripravljen tudi poziv vsem članom sindikata, ki jih je pozival h kandidiranju za predsednika sindikata podjetja. Pozivi so bili razbošeni na oglasnih deskah v podjetju.

Možnosti za seznanitev ter za pravočasne pripombe je bilo dovolj. Pripomba, da ljudje pač tega ne bero, pa je, čeprav (mogoče) resnična, predvsem kazalec nezainteresiranosti članstva za sodelovanje pri delu sindikata ter ustvarjanju pogojev, v katerih naj bi delovala njihova organizacija. Prav gotovo pa je tak odnos članstva tudi reakcija na dolgoletni dosedanji način in učinke dela sindikata, ki jih je s svojo neučinkovitostjo pri izražanju zahtev ter zastopanju interesov delavcev povsem pasiviziral.

Na samih občnih zbora je bilo tako slišati kar precej pripomb in kritik na račun priprav in izvedbe občnih zbora ter volitev predsednika sindikata podjetja. Izražene so bile pripombe na račun (ne) seznanjenosti članstva, pa tudi na samo organizacijo občnih zbora ter na potek kandidacijskega postopka in volitev. Sam način kandidiranja, po katerem se kandidat prijavlja sam, se je marsikomu zdel nemogoč in nepravilen, kot tudi to, da je bil za predsednika na volitvah samo en kandidat. Pojavljala so se tudi mnenja, da je sam način volitev, po katerem bo predsednik izvoljen, če bo izvoljen na večini občnih zbora sindikata programov, dejavnosti in sektorjev, nesprejemljiv. V nasprotju s tem se je postavljala tudi zahteva, da bi moral imeti vsak član sindikata en glas in da bi bil izvoljen tisti, ki bi dobil večino glasov vseh članov sindikata podjetja itd.

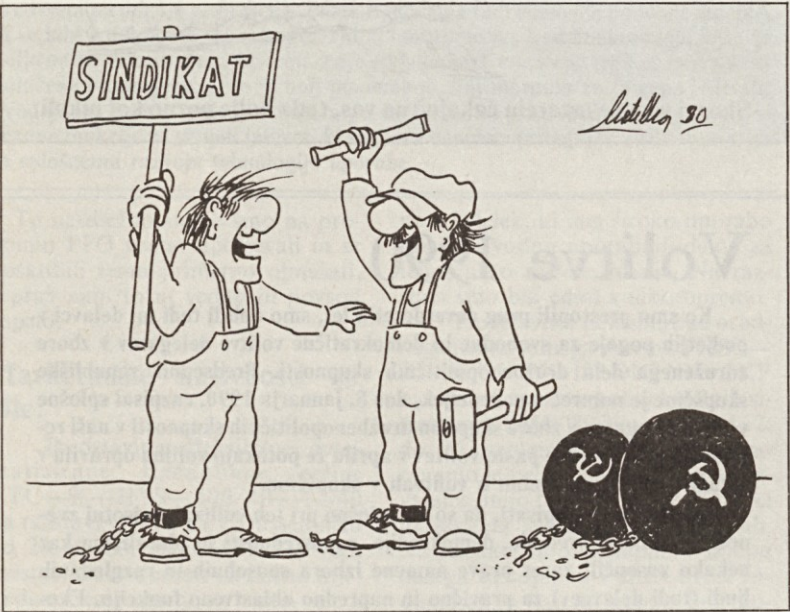
V predvidenem času — 17. in 18.

januarja letos — so bili občni zbora izvedeni v 15 osnovnih organizacijah sindikata, nekoliko kasneje (zaradi počitnic) pa še v SŠTS. Občnih zbora do sredine februarja še niso izpeljali v PTS, kjer je bil sicer sklican, vendar so se člani sindikata odločili, da ga bodo izpeljali po poročilu in bilanci dosedanjega. (Člani sindikata PTS so se ponovno zbrali na občnem zboru 13. februarja.) Tudi v KS so občni zbora le sklicali, niso pa ga izpeljali na pobudo sekretarja občinskega sindikalnega sveta, ki se je tega zbora

udeležil ter udeležence prepričal, da celoten postopek ni pravilen. Občni zbora so ponovili 14. februarja.

Na vseh izvedenih občnih zbora so bila sprejeta začasna pravila sindikata ter izvoljeni zaupniki, za predsednika sindikata podjetja pa je bil izvoljen Vasja KREFT. Zanj so glasovali na 12 občnih zbora (FES, SIO, SPS, PROD, NAB, ČN, HEO, TVN, VET, PPO, PTS in SŠTS), proti pa na 6 občnih zbora (INST, IO, PUM, KS, SK in ZSE).

t.š.

bilo prav vsem članom sindikata dano precej možnosti, da se seznanijo s problematiko ter da s svojimi predlogi in pripombami na vseh področjih sodelujejo pri spreminjanju vloge in organizaciji sindikata.

Če pustimo ob strani seje predsedstva sindikata podjetja, kjer so predsedniki osnovnih organizacij razpravljali in spreminjali vlogo sindikata v

takoj po novem letu. Predsedniki osnovnih organizacij so dobili predlog začasnih pravil sindikata Litostroj, obrazložitev pravil ter navodila za izpeljavo občnih zbora in volitev zaupnikov in predsednika sindikata, kar so oziroma naj bi posredovali članom. Izdana pa je bila tudi dnevna informacija (v 4200 izvodih — torej za vsakega delavca Litostroja) z obrazložitvijo

Vasja Kreft — predsednik sindikata Litostroj

Sindikata mora biti neodvisen

V drugi polovici januarja so bili v Litostroju, z nemalo težav, izvedeni občni zbora sindikata, kjer smo člani sindikata sprejemali svoja začasna pravila ter izvolili svoje sindikalne zaupnike in predsednika sindikata podjetja. Po novem bo funkcija predsednika sindikata v Litostroju profesionalna, kar je v podjetju s takim številom delavcev, kot jih ima Litostroj, nujnost. Le s popolno posvetitvijo vsega svojega časa, energije in sposobnosti sindikalnemu delu lahko od predsednika pričakujemo resno in strokovno delo, kot tudi rezultate njegovega prizadevanja.

Za voditelja novega sindikata Litostroja je bil izvoljen Vasja KREFT. Ker vse kaže, da bo moral sindikat v teh, za mnoga podjetja in veliko število delavcev zoprnih in težkih časih odigrati vlogo, ki se bo povsem razlikovala od dosedanjega organiziranja sindikalnih izletov, nabav ozimnice ter kupa nepomembnih formalnosti, smo mu zastavili nekaj vprašanj o nalogah, načinu delovanja ter o možnostih vpliva sindikata po njegovi prenovi.

»Že sama beseda prenova je po mojem neustrezna, govoriti bi morali o novem neodvisnem sindikatu, in takšen bi sindikat tudi moral biti. Sestavljati bi ga morali delavci, ki se dejansko zavedajo svojega položaja v družbi. Položaja, ki ga zavzemajo kot večina, ki dela in ustvarja zato, da s svojim delom omogoči spodobno življenje sebi in svoji družini. Sindikat kot organizacija delavcev pa mora pomagati uresničiti to načelo v praksi. Oblika organiziranja delavcev v sindikat pa je praktično vprašanje, ki omogoča uresničevanje teh ciljev.

Že zaradi dolgoletne tradicije in načina dela, ko je bila delavcem le navidez dana možnost vpliva in odločanja, zahteva povsem drugačno-novo organizacijo in ne le prenovalo stare.«

Kot bistveno se mi zdi v teh časih predvsem vprašanje, kako, s kakšnimi sredstvi bo sindikat ščitil interese delavcev, kako bo v teh časih, ko je veliko govora o tehnoloških in ekonomskih presežkih delavcev, poskrbel za njihovo socialno varnost in preživetje, da o spodobnem življenju sploh ne govorimo?

»Nova pravila sindikata neposredno določajo, da je vloga sindikata borba za višje plače — preko kolektivnih pogodb, tarifnih sporazumov in

določil splošnih aktov podjetja, kot tudi, da sodeluje pri urejanju celote problemov, do katere pride s sklenitvijo delovnega razmerja — delovni pogoji, pravna zaščita delavcev, reševanje stanovanjskih problemov, letovanje in drugo.

Do sedaj je vse te probleme pokrivalo samoupravljanje, delegatski sistem, vodstvo in družbenopolitične organizacije v delovnih organizacijah (mladina, ZK). Posledica tega je bila, da neposredne odgovornosti zaradi neizvajanja v praksi ni bilo mogoče opredeliti.

Z novimi pravili se zaščita ekonomskih in socialnih pravic delavcev v celoti prenese na sindikat, s tem pa sta za položaj delavca v podjetju odgovorna le dva dejavnika, vodstvo in sindikat. To pomeni, da se bosta morala o uresničevanju zahtev sindikata, ki jih v grobem lahko skrbimo na zagotovitev spodobnega življenja in dela delavcev, dogovarjati vodstvo in sindikat.

Vse do sedaj se je preveč poudarjala identičnost interesov vodstva in delavcev. Interesi so lahko identični le v tem, da mora podjetje dobro poslovati, do velikih razlik pa lahko pride pri načinih in poteh za doseganje uspešnosti. Velikokrat je šlo iskanje uspešnosti na račun delavcev, na račun nji-

Predsednik sindikata podjetja Vasja Kreft

hovitih plač, delovnih pogojev, standarda...

Zaradi tega je Litostroj že lansko jesen ob razpravi o težah o prenovi sindikata predlagal, da se v statutu uveljavi mirovanje članstva v sindikatu za vse direktorje oziroma pooblaščenec delavce. Večina delavcev še vedno podpira tak predlog.«

Kakšna bo konkretna vloga sindikata pri morebitnem odpuščanju delavcev?

»Do sedaj je sindikat lahko preprečeval večje odpuščanje delavcev in samovoljno vodstva le z raznimi oblikami pritiska, najbolj pa s stavko. Osnutek novega republiškega zakona o delovnih razmerjih določa, da mora podjetje pred ugotovitvijo o potrebnih odpuščanjih delavcev dati sindikatu pravočasno informacijo o razlogih za prenehanje delovnega razmerja, o številu in kategorijah delavcev, ki bodo zajeti, ter o roku, v katerem jim bo prenehalo delovno razmerje.

S tem je sindikatu formalno dana

Bodiček

50 : 50

Ta čudni naslov na pogled ne pove ničesar, če pa ga povežemo z našimi plačami, postane gola realnost naše bridke vsakdanjosti. Natančneje pomeni to, da polovico plače (50%) v sedanjih družbenih razmerah dobimo delavci v podjetjih za preživetje, drugo polovico (50%) pa nam poberejo zahtevne družbene dejavnosti za svoje, sedaj že krepko večje plače od naših. Da so družbene dejavnosti zahtevne in v borbi za svoje plače res učinkovite, nam pove dejstvo, da z množičnimi in posamičnimi štrajki dosežejo vse, kar se jim zdi potrebno. Oblast potem po liniji najmanjšega odpora predpiše večje prispevne stopnje iz osebnih dohodkov delavcev in zadeve so preprosto pomirjene do naslednjega štrajka. Prispevne stopnje iz osebnih dohodkov so po tem principu v nekaj letih naraščale od približno 30 : 70% v korist delavcev na sedanjih 50 : 50% v korist delavcev družbenih dejavnosti, v katerih imajo sedaj v poprečju dosti višje osebne dohodke. Res je, da gre pri njih za nekoliko višjo izobrazbeno strukturo, toda tudi v podjetjih je veliko strokovnjakov z visoko izobrazbo, ki so običajno dosti slabše plačani od delavcev v družbenih dejavnostih.

Če se bo plaz štrajkov v družbenih dejavnostih nadaljeval v takem tempu, kot smo mu priča ob zahtevi škofjeloških šolnikov, ki zahtevajo 2000 DEM plače, potem bo razmerje: 0,5% plače za delavce v proizvodnji in 99,5% delavčevega zasluga za plače delavcev v družbenih dejavnostih. Zaradi formalnosti je potreben samo še sklep oblasti, ki bo s tem odpravila še preostala podjetja in njihove delavce, da bo vsaj enkrat konec tega.

Lep pozdrav vsem, ki to bodico razumete in vidite tako kot jaz. Potrpite še malo, saj se kmalu vidimo v Škofji Loki, ne na štrajku, pač pa kot množični berači iz propadlih tovarn.

K. G.

možnost, da sodeluje, omili ali pa celo prepreči odpuščanja. Lahko pa tudi predlaga kriterije za izbiro delavcev, ki bi jih odpustili, če do tega pride. Prejšnji zakon o delovnih razmerjih ne vsebuje takšnega ali podobnega določila, o vsem tem je odločal delavski svet.«

Kaj pa lahko sindikat stori, če vodstvo njegovih predlogov in zahtev ne upošteva?

»Edina možnost so različne oblike pritiska, predvsem pa štrajk kot najučinkovitejše orožje za preprečitev neupoštevanja argumentiranih zahtev sindikata.«

Kakšna pa bo nadaljnja usoda delavcev, ki se bodo znašli na cesti in ki bodo tudi s strani sindikata spoznani za tehnološki ali ekonomski presežek?

»Velik problem in nedoslednost naše družbe je, da v teh izredno zaostrenih gospodarskih razmerah nimamo narejenega socialnega programa, niti nimamo zagotovljenih potrebnih sredstev, s katerimi bi kakršenkoli socialni program lahko izvajali. Tak program, ki ga je potrebno izdelati v čimkrajšem času, pa tudi zagotoviti potrebna sredstva, bo moral zajemati zlasti možnosti prekvalifikacij in odpiranje novih delovnih mest, v najslabšem primeru tudi ustrezno visoka nadomestila za čas brezposelnosti.

V zdajšnjem prehodnem obdobju pa se pojavljata predvsem dve možnosti — sindikat bo moral zadržati v podjetju vso članarino, torej tudi deleže, ki jih zdaj odaja občinskemu, mestnemu, republiškemu in zveznemu sindikatu. Le tako bo lahko vsaj nekoliko omilil socialno krizo, v katero bodo zapadli prizadeti delavci. Ta možnost in rešitev je kratkoročna, pa tudi trenutno edina in najlažja. Druga, nekoliko zapletena, vendar nujna, pa bo določitev lastnika družbene lastnine. Konkretni lastnik bo za razliko od sedanjega abstraktnega, ko smo vsi in hkrati nihče lastnik, močno zainteresiran, tudi in predvsem materialno, da njegovo podjetje vodi dobra poslovodna struktura. Po potrebi oziroma po

lastni oceni ali pa tudi na zahtevo sindikata bo lahko vodstvo, ki podjetja ne bo vodilo uspešno, tudi zamenjal.

Kot vemo, sedaj vodstvo podjetja ne nosi posledic slabega vodenja podjetja, niti ne posledic nezadovoljstva delavcev.«

Ali se bodo s sedanjimi in prihajajočimi spremembami v organiziranosti in delovanju sindikata spremenili tudi odnosi med sindikatom podjetja in občinskim sindikatom?

»Nujno! Če govorim samo o Litostroju, lahko rečem, da med našimi delavci prevladuje mnenje, da občinskega sindikata ne potrebujemo, saj lahko uspešno razrešujemo svoje probleme ter neposredno uveljavljamo svoje interese v panožnem sindikatu mesta oziroma republike.«

Pri sprejemu začasnih novih pravil sindikata ter volitvah zaupnikov in predsednika sindikata je bilo v Litostroju precej težav in tudi odkritega nasprotovanja in odpora. Kje lahko po vašem mnenju iščemo osnovne vzroke tega nasprotovanja?

»Res je, da je bilo kar precej različnih oblik intervencij, tako znotraj podjetja kot tudi zunanjih, katerih namen je bil preprečiti formiranje neodvisnega sindikata. Očitno je še precej takšnih, ki jim je bila pogodu nekdanja sovprega med sindikatom in vodstvom podjetja.

Občutek imam, da je bila osnovna zamera in glavno zlo, ki naj bi ga prinašal neodvisni sindikat, to, da si je za svoj cilj postavil preprečiti prevelike vplive vodstva in nekaterih dosedanjih struktur na samostojno sprejemanje odločitev delavcev v sindikatu. To je bil kamen spotike in od tu so po mojem prepričanju izvirale vse intervencije in odpori, ki pa, kot je očitno, svojega cilja niso dosegli.«

t.š.

Naše skupno gospodarjenje je posebna zgradba — čim več je v vrat, tem prej se kje zatakne.

Pera Srečkovič

Politika kakovosti

Kakovost je nekaj, kar se v formalnih politikah podjetij redko opredeljuje in usmerja. Vsi nekako čutijo, da taka stvar v resnici ne potrebuje dokumentiranosti. Vendar jo potrebuje, morda še bolj kot druge funkcije, kajti v nasprotnem primeru se ljudem zdi, da si lahko izmislijo svoja lastna pravila. Medtem ko nekateri smatrajo, da je potrebno definirati samo cilje in politiko kakovosti, zahtevajo drugi, da je potrebno definirati vse do najmanjše podrobnosti. Med tema dvema skrajnostma od anarhije do popolnega preprečevanja osebne iniciative je vsekakor optimalna neka srednja pot, ki pa je odvisna predvsem od velikosti in razvejanosti podjetja, medsebojnih povezav posameznih funkcij in sposobnosti delavcev.

Zagotovitev kakovosti je nova filozofija poslovanja na področju kakovosti, ki pa je lahko uspešna le, če je jasno in natančno definirana in vključena v poslovno politiko podjetja. Politika kakovosti je torej element splošne politike podjetja. V njej mora biti podana načrtna usmeritev dolgoročnega razvoja na področju kakovosti ter definirani cilji in naloge. Politika kakovosti mora biti določena na najvišjem nivoju vodenja in je obvezna za vse zaposlene. Oblikovanje politike in ciljev kakovosti kaže pravi odnos podjetja do tega problema.

Izvajanje zastavljene politike kakovosti je naloga poslovodne strukture podjetja. V ta namen je potrebno:

- opredeliti odgovornost za kakovost na vseh nivojih vodenja,
- postaviti močno organizacijo kakovosti,
- postaviti hiter in učinkovit informacijski sistem,
- pridobiti ustrezno usposobljene kadre.

Strategija, na osnovi katere se morajo doseči definirani cilji in naloge na področju kakovosti, mora biti razdeljena v številnih dejavnostih, ki vplivajo na kakovost. To so predvsem:

- izobraževanje za kakovost,
- motivacija za kakovost,
- optimiranje razmerja med ka-

kovostjo in stroški kakovosti,

— določitev standardov za sprejemljivo kakovost izdelkov,

— izdelava planov, postopkov in navodil za izvajanje posameznih akcijskih programov.

Nobena politika, strategija in akcijski program pa ne more uspeti, če nima podpore pri ljudeh. Ko razpravljamo o kakovosti, razpravljamo o ljudeh. Vse spremembe so odvisne predvsem od ljudi. Še tako popolni tehnični sistemi in naprave ne morejo izboljšati poslovanja, če se pred tem ne spremeni miselnost ljudi in njihova privrženost novim idejam. Kakovost so ljudje, bi lahko rekli na kratko, njihov pristop do novih rešitev pa je odvisen predvsem od njihove izobrazbe. Zato se mora spremeniti zavest ljudi o pomembnosti kakovosti in moramo začeti z izobraževanjem na tem področju. Zavedati se moramo, da se večina ljudi, brž ko enkrat doseže stopnjo, na kateri se osebno udobno uskladi z okoljem, preneha učiti. Morda so ambiciozni in prizadevni in morda delajo noč in dan, vendar učijo se ne več. Nekateri ljudi preprosto ne zanimajo, da bi se naučili karkoli takega, kar bi jih pritegnilo, da bi se spremenili. Kje in kdaj smo izgubili zanimanje za znanje in težnjo, da bolje delamo?

Morda takrat, ko je razpadel sistem vrednosti in je znanje izgubilo mesto, ki mu pripada? Morda se je to začelo že s šolskim sistemom, ki je najmanj osmim od desetih potrdil, da so »dovolj dobri«. Namesto, da bi že v šoli postavili jasne kriterije kakovosti, smo postavili le mejo sprejemljivosti. In to stališče »dovolj dobro« je potem postalo filozofija dela. Morda se je to nadaljevalo v podjetjih, ko smo na osnovi z delom pridobljenega (zastarelega) znanja, brez kakršnihkoli jasnih kriterijev drug drugemu velikodušno priznavali, da smo »dovolj dobri« za preskok v višjo stopnjo izobrazbe. Naj bo tako ali drugače, obrniti se bomo morali za 180 stopinj.

Politika kakovosti je dokument, ki kaže odnos vodstva podjetja do kakovosti. V njem so podane zahteve, kaj je potrebno storiti na tem področju. Strategija pomeni način izvajanja začrtane politike kakovosti, tj. postavitev sistema kakovosti in opredelitev vseh potrebnih akcijskih programov. Vodenje kakovosti pomeni na sistematski način zagotoviti, da se bodo vse organizirane dejavnosti izvedle tako, kot so bile načrtovane. Nosilci vseh dejavnosti pa so lahko le ljudje, ki zaupajo v svoje znanje in sposobnosti ter imajo ponos, da držijo dano besedo. Zavedati se moramo, da se prava kakovost ustvarja samo takrat, ko vsak od nas opravlja svoje delo kot najbolje zna. Obstajati mora prepričanje, da je kakovost vedno mogoče izboljšati. Filozofija dela »dovolj dobro« pomeni lahko začetek konca podjetja, kajti minili so časi, ko je bilo dobro vse, kar se je naredilo. Kdor hoče živeti in delovati v svetovni ekonomiji, kjer je vse potrjeno kakovosti, mora slediti temeljitim spremembam, ki se dogajajo v svetu.

Niko VUJOŠEVIČ

Politika Litostroja na področju kakovosti

Visoka kakovost in storitev ter ekonomičnost poslovanja sta osnovi strateški usmeritvi Litostroja.

Zato usmerja Litostroj svojo dejavnost tako, da bo v najvišji meri zagotovljena kakovost izdelkov in storitev, pri čemer je treba upoštevati vse kupčeve zahteve, svetovni nivo tehnike ter skladnost z zakonskimi predpisi in standardi.

V ta namen Litostroj postavlja in uvaja Sistem zagotavljanja kakovosti, ki bo v skladu z mednarodnimi standardi ISO 9000-9004, kar mu bo omogočalo, da pridobi Certifikat kakovosti od pooblaščenice mednarodne

institucije. S tem bo Litostroj omogočen še uspešnejši prodor na tuja tržišča.

Kakovost izdelkov in storitev ustvarjajo vsi delavci v podjetju in so vsi dolžni, da v skladu s svojimi zadolžitvami, pristojnostmi in odgovornostmi prispevajo k doseganju tega cilja.

Zato Litostroj z izobraževalnimi programi stalno usposablja vse delavce za te naloge in pri nagrajevanju vseh delavcev upošteva kakovost opravljenega dela.

Generalni direktor
Jože Šlander

YUGOSLAV PARTNERS

Mike Ryall, technical director, signs the agreement on behalf of Weir Pumps watched by Angus Grant and Ron Hall. Representing Litostroj are Jože Šlander, Stane Stalowsky and Zoran Prodan.

WEIR Pumps has joined forces with Litostroj of Yugoslavia to design and manufacture water turbines for hydro-power stations.

The two companies have

government approval - which signals Weir's intention of doubling its market share in hydro-power.

The deal mainly covers hydro turbine outputs up to 10 MW, but it can also extend to larger

is one of Yugoslavia's biggest state-owned manufacturers and is a world leader in hydro-power engineering.

It makes specialist turbines, valves and associated power plant equipment and works

Inovacije v letu 1989

Ob tem času vsako leto delamo inventure in zaključne račune o poslovanju v minulemu letu. Zato je prav, da tudi na področju inovacij ugotovimo, kakšne rezultate smo dosegli in kaj novega je bilo postorjenega, da bi lahko v tem letu dosegli še boljše rezultate.

Reorganizacija podjetja v letu 1989 je vplivala tudi na rezultate na področju inovacij, seveda v negativnem smislu. Prenehanje delovanja komisij za inovacije po bivših tozidih, pričakovanje sprejetja novega pravilnika in neuspeh pri kon-

stituiranju skupne komisije za inovacije, so bistveno vplivali na število prijavljenih inovacij. Tako smo v letu 1989 prejeli le 30 inventivnih predlogov in sicer: 8 izumov, 14 tehničnih izboljšav in 8 koristnih predlogov dvajsetih avtorjev. Ocenjuje-

mo, da bi bilo več prijav, vendar so avtorji svoje inovacije zadrževali do sprejetja bolj stimulativnega novega pravilnika.

Celotni inovacijski dohodek, ustvarjen z inovacijami, je težko oceniti, ker vse inovacije še niso ovrednotene. V tem letu je bil sprejet nov pravilnik in izvoljena nova strokovna komisija za inovacije. Glede na nov način delovanja komisije pričakujemo, da bodo vse zaostale inovacije kmalu ovrednotene in rešene.

In v čem je novost? Komisija deluje kot strokovni organ in samostojno sprejema sklepe. Sklepe komisije ne potrjuje delavski svet. Le-ta je pritožbeni organ, če se avtor inovacije ne strinja s sklepom strokovne komisije. Novost je tudi v tem, da komisija ne deluje v polni sestavi, razen v izjemnih primerih. Pri obravnavi inventivnih predlogov iz posameznih programov, dejavnosti oz. sektorjev, komisijo sestavljajo predsednik komisije, član komisije iz dotičnega sektorja ter vodja razvoja dotičnega programa. Le za inventivne predloge, pomembne za več programov, komisija odloča v polni sestavi. S tako opredeljenim načinom delovanja komisije pričakujemo večjo ažurnost pri sprotni obravnavi predlogov. Novost je tudi v tem, da je služba za inovacije pooblaščenca, da zakonitne predloge v skladu z določili pravilnika samostojno odloča o višini nagrade avtorju koristnega predloga in o tem obvesti predsednika komisije. Z novim pravilnikom je tudi razširjen krog udeležencev za nagrade iz ustvarjenega inovacijskega dohodka glede na njihov prispevek k pospeševanju inovacijske dejavnosti v podjetju. Tako so pri nagradi udeleženi najožji vodstveni delavci programov v višini 4%, vsi delavci pa v višini 40% od ustvarjenega inovacijskega dohodka ob letni bilanci podjetja. Če k temu dodamo še določilo pravilnika, po katerem se razvojno raziskovalno delo tudi obravnava kot usmerjena inovacija, je dovolj razlogov za opravičeno pričakovanje, da bomo ob koncu tega poslovnega leta poročali o bogatejši bilanci na tem področju. Ob boljši stimulaciji in povečanem prizadevanju vseh zaposlenih v podjetju pri premagovanju proizvodnih problemov, s katerimi se vsakodnevno srečujemo in če to počnemo s premislekom, se lahko mnogoterim utrne nova ideja in inovacija je že ustvarjena.

V. Živkovič

INOVATORJI IZ METALNE

15. decembra lani so nas obiskali inovatorji iz Metalne. Kot nam je povedal organizator ekskurzije ing. Bogdan Naprudnik, je bil namen obiska, da se njihovi inovatorji seznajajo z inovacijsko dejavnostjo v Litostroju in si ogledajo naše proizvodne obrate.

Inovacijsko dejavnost v naši tovarni jim je predstavil tovariš Gantar, v SŠTS F. Leskoška-Luke pa so si ogledali sodobno opremljeno učilnico za pouk programiranja obdelave na CNC strojih. Poleg viličarske proizvodnje so si ogledali tudi proizvodnjo preoblikovalne opreme ter del lahke in težke obdelave, bežno pa tudi pločevinarno.

Za natančnejši ogled tovarne so imeli premalo časa, saj je bil pred njimi še ogled proizvodnje v pivovarni Union, ki jim prav gotovo ni bila toliko znana kot litostrojarska, pa še proizvode so lahko poskusili.

I. Gantar

Pred meseci podpisana pogodba s Škoti

Že kakšen mesec pred koncem lanskega leta je Litostroj podpisal pogodbo o sodelovanju s škotsko firmo Weir. Minilo je torej že kakšne tri mesece od dne, ko smo, po zadovoljnih nasmejih naših predstavnikov na fotografiji sodeč, podpisali ugoden dogovor o medsebojnem sodelovanju, mi pa vsemu navkljub od teh, ki so z zadevo najbolj seznanjeni in ki so ji botrovali, nismo uspeli dobiti več informacij o obsegu, vsebini ter pomenu sodelovanja Litostroja s tem priznanim svetovnim proizvajalcem. Kot da bi bilo vse skupaj za nas tako nepomembno, da o tem sploh ni vredno izgubljati besed, in, če smo malo zlobni, kot da bi se takšnega družabništva sramovali! Zato tudi ponatiskujemo članek iz januarskega časopisa WEIR Bulletin, kjer so novemu partnerstvu odmerili kar veliko prostora ter poudarjali pomen in perspektivo takšnega sodelovanja. Marsikateremu Litostrojčanu se je ob branju tega, kar o nas pišejo na razvitem zahodu, dvignila omajana morala, saj Škoti, ki veljajo za prispodobno varčevanja na vseh področjih, ko je bilo govora o našem podjetju, niso varčevali s pohvalami in superlativi! Litostroj — vodilni svetovni proizvajalec opreme za hidroelektrarne. Litostroj — vodilna svetovna sila na področju tehnologije vodnih turbin... Prav zares laskavo!

t. š.

Jugoslovanski partnerji

(prevod članka)

Tovarna črpalk Weir je združila svoje moči z Litostrojem iz Jugoslavije, s katerim naj bi skupaj projektirali in izdelovali turbine za hidroelektrarne.

Firmi sta podpisali dolgoročno pogodbo o sodelovanju, kar sedaj omogoča politika jugoslovanske vlade, na področju vodnih turbin z močjo do 10 MW, lahko pa se razširi tudi na večje. Sklenitev takšne pogodbe potrjuje Weirovo namero po podvojitvi svojega tržnega deleža na področju hidroenergetike.

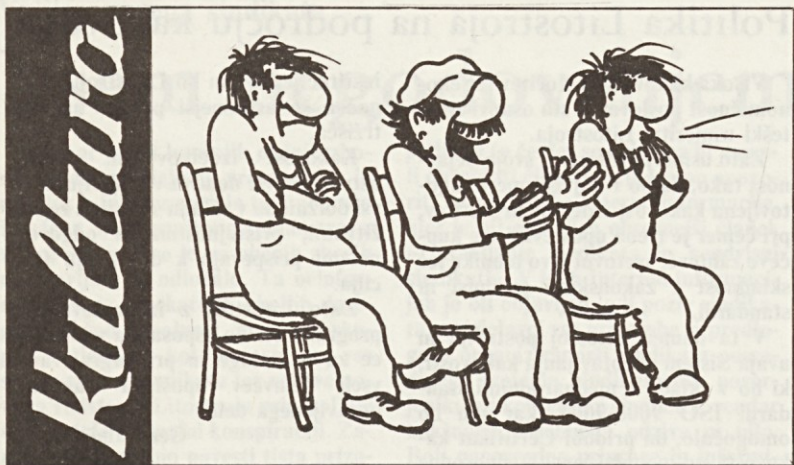
Litostroj iz Ljubljane je eden izmed največjih jugoslovanskih državnih proizvajalcev in vodilni svetovni proizvajalec opreme za hidroelektrarne. Litostroj izdeluje turbine, zasune in vso ostalo strojno opremo za hidroelektrarne. Pri svojem delu tesno sodeluje s svetovno prizanim ljubljanskim TurbinoInstitutom. Weir, ki je izdelal že preko 100 turbinskih agregatov z moč-

jo do 100 MW, vidi v tem sodelovanju odskočno desko za prodor na rastoče svetovno tržišče hidroenergetske opreme.

Direktor John Hood je dejal, da bo Weir od Litostroja pridobil predvsem na področju projektiranja, saj je Litostroj priznan kot vodilna svetovna sila na področju tehnologije vodnih turbin. Zato je tudi predvideno specialistično usposabljanje Weirjevih inženirjev v Jugoslaviji.

Pogodba omogoča skupno proizvodnjo in obe firmi se že dogovarjata o možnih projektih v Združenem kraljestvu in drugod. Sodelovanje je zraslo iz Weirove želje po razširitvi svojega poslovanja na področju turbinske opreme.

Trenutno je Weir pred podpisom pogodbe o celoviti obnovitvi hidroelektrarne Sloy v Agryllu, ki je največji britanski konvencionalni energetski objekt.

Maske — zdaj!

Ljubljana je bila v torek 30. januarja premiersko mesto. Na to so nas opozarjali napisi nad ulicami in obvestila po vseh medijih. Vsi so napovedali nekaj velikega in tako je tudi bilo. Bila je tretja uprizoritev največje slovenske opere Črne maske, skladatelja Marija Kogoja, ki nas je že davnega 1929 leta pripeljal v Evropo (kamor hočemo tudi danes, kar ni težko, če le zamenjamo številke: Evropa 29 — Evropa 92!) Vzdušje tik pred premierno predstavo je bilo zares svečano, v predverju Cankarjeva doma je bilo videti veliko lepih oble, dekoltejev, metuljčkov, znanih ljudi, v mestu pa smo videli precej avtomobilov z zamejsko-slovenskimi oznakami. Karta odveč ali prazno mesto je bila največja želja prenekaterih tik pred devetnajsto uro.

Veliki oder CD je res pravljen za tak projekt. Scena je moderna, predstavlja grad s pravim dviznim mostom, in ko igralci začnejo snemati veliko ponjave z njega, se pokaže ogródje iz navadnih gradbenih cevi. Pred nami se začne odkrivati grad-duša njegovega lastnika, vedrega in zadovoljnega vojvode Lorenza di Spadara. Ta je namreč pri sebi organiziral maškerado, kamor pridejo tudi nepričakovani gostje — liki mask, ki so plod njegovih prividov in njegove razklane notranjosti. Zaradi svojega družbenega položaja je naredil veliko slabega, sedaj pred maskami se tega zave, zato v njih vidi: masko s kačo-svoje srce, grdega pajka-svoje zle misli, lepo masko-laz. Nazadnje zagleda še enega Lorenza, ki pa ni zloben in slab. Izve tudi, da pravzaprav ni plemenitega-rodu, tako sedaj ni imel več slavne preteklosti in ne veselja do smeha. Sklene, da za vedno opravi z zlobnim Lorenzom in ga (v sebi) ubije. Prej osvetljen grad temni. Črne maske (črne baletke) predstavljajo temo, premagajo vse rdeče maske (rdeče baletke), poosebljajo luč, svetlobo. Ob zvokih žalne glasbe se Lorenzo zave svojega resničnega življenja.

nja. Odloči se uničiti svet laži in to z ognjem (s pomočjo svojega norca — ega nas vseh). Ogenj namreč očisti: zbrise vse slabo, zgrešeno, obnem pa kot luč kaže k novemu.

Predstavi je sledil navdušen aplavz z vzkliki: Bravo! Bravo! Kot na posnetkih predstav v največjih operah sveta! Vsa dvorana je resnično zamaknjeno sledila dogajanju in glasbi prav do konca.

Težko vlogo Lorenza je odlično zapel in zaigral gost iz Zagreba baritonist Josip Lešaja. Odlična je bila koreografija, orkester, kostumi, efekti na odru. Kogojeva glasba je težka, nič lepo verdijevska, polna energije. Poslušalcu ne pusti, da bi bil z mislimi drugje, je prava glasba sedanjega, na žalost nič lepega časa.

Ali ni vsebina vedno sveža in aktualna?

Vsaj s tem delom in predstavo smo Slovenci že v Evropi in še dlje!

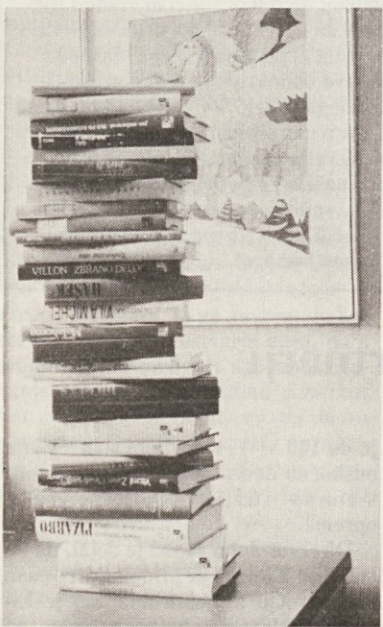
Stanislav KOCJAN

ČUSTVENI DOTIK
ALI OTROŠKI KRIK,
VROČE SRCE
ALI MRTVI LJUDJE,
LJUBEZEN SREČNA
ALI VOJNA VEČNA.

KO BOMO ZNALI
MED TEMI BESEDAMI IZBIRATI,
SE NAM NE BO VEČ TREBA
PREPIRATI.

V. G., 2. letnik SŠTS

Nove knjige

Nagrajenci, ki jih izžrebamo med pravičnimi rešitvami Oreha v vsakokratni številki Kulturnega kašipota, bodo spet imeli pestre možnosti za izbiro knjige po lastnem okusu, saj je kulturna komisija nabavila novo, dokaj obsežno zalogo knjig. Sindikat se je namreč pametno odločil, da namerava še naprej podpirati spodbujanje bralnih navad med našimi delavci. Za tiste, ki še ne vedo, kako postaneš lastnik ene teh lepih knjig: ni treba drugega kot poslati (v sindikat ali v uredništvo) pravilno rešitev Kulturnega oreha in — biti izžreban. Sprejmite to kot izziv in vabilo k reševanju!

Višek operne sezone

Verdijeva opera »Otello« prikazuje različne značaje ljudi in boj dobrega z zlim, ki se na žalost konča za prvega tragično.

Podpihovalec hudobije Jago zaseje seme ljubosumja v temnopoltem Otellu. Jagu mnogo bolj verjame kot svoji ženi Desdemoni, ki je bila popolnoma nedolžna, in dvojje življenj je ugasnilo zaradi nevoščljivosti, častihlepnosti in zlobe.

Zgodba, ki se ponavlja, odkar živi in bo živel človeški rod, je bila geniju Verdi-ju po Shakespearovi tragediji in libretu Arriga Boita osnova za opero »Otello«. Že na prvi izvedbi je bila sprejeta z viharinimi ovacijami in še sedaj, po tolikih letih, doživlja uspeh za uspehom, kjerkoli jo predvajajo.

Obsežni oder Cankarjevega doma je pravi prostor za uprizoritev večjih del iz operne literature, saj nudi izvajalcem in poslušalcem vse možnosti umetniškega razmaha in je razlika med operno hišo in odrom Cankarjevega doma več kot očitna. Režiserji in scenaristi lahko na velikem odru ob dobrih tehničnih pogojih (velikost, razsvetljava itd.) prikažejo vse svoje sposobnosti, da pričarajo čimbolj resnično sliko uprizoritve.

Zadnja leta smo bili priče, da so bile vse operne predstave, predvajane v Cankarjevem domu, kvalitetne in skrbno pripravljene, kar je dvignilo ugled naše operne hiše tudi v zamejstvu, saj vidimo, da take predstave obišče kar precej tujcev iz sosednjih dežel (Italije in Avstrije).

Pri uprizoritvi »Otella« sem imel srečo, da sem gledal predstavo s slavnimi gosti (Italijanom Carlom Cossutto in romun-

Jubilejni koncert

Osemdeset let življenja je jubilej, ki zasluži pozornost, ne le v družini slavljenca, temveč tudi vsaj v bližnjem sosedsstvu. Če pa ga praznuje človek, ki je za tako majhen narod, kot je slovenski, izjemno zaslužen na področju glasbe skozi desetletja, je prav, da mu izkaže spoštovanje tudi širša javnost.

Takšno spoštovanje so izkazali ljubitelji glasbene umetnosti ob obisku koncerta, ki je bil na sporedu v veliki dvorani Cankarjevega doma ob življenjskem jubileju Marjana Lipovška.

Marjan Lipovšek je že vrsto let soustvarjalec slovenskega glasbenega utripa vse od predvojnih dni do povojnih časov formiranja visoke glasbene profesionalnosti v Slovenski filharmoniji kjer je na področju klavirske igre pripravil nadpovprečne poudaritve domače in tuje glasbene literature.

Poleg klavirskega poustvarjanja je komponiral vrsto skladb in bil odličen klavirski pedagog na Akademiji za glasbo. Izdal je vrsto svojih skladb in druge glasbene literature, spisov, esejev ter znanstvenih razprav s področja glasbe, pa tudi spisov in fotografij naših prelepih planin, v katerih se razkriva njegova umetniška duša.

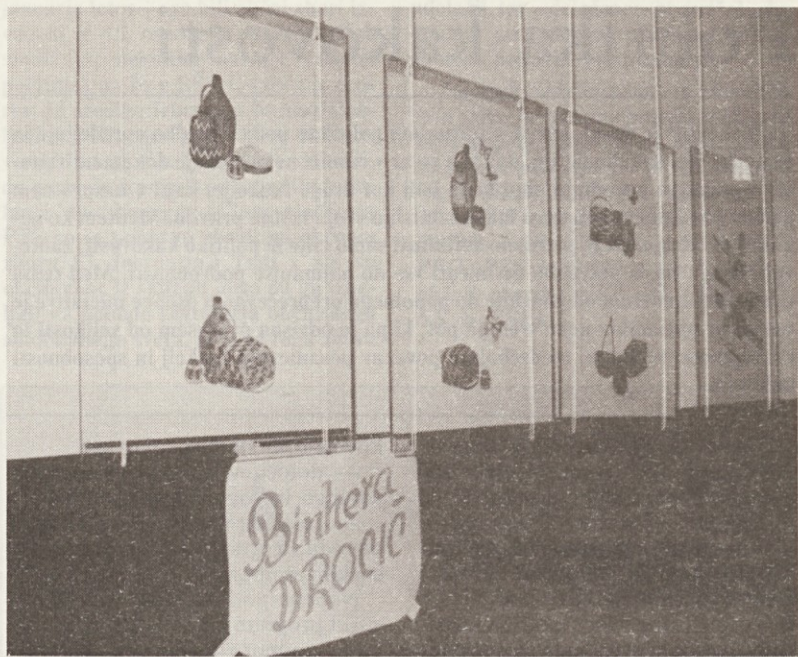
Hčerka Marjana je najboljši umetniški odsev svojega očeta, saj je pevska umetnica svetovnega formata. Nastopa na vseh najvidnejših evropskih in svetovnih opernih ter koncertnih odrih in je s svojim izredno močnim ter hkrati žametnim glasom gotovo ena najboljših altistk sveta.

Izbor samospevov Lipovška, Ipavca, Gerbiča, Lajovica in Kreka je kljub temu, da le-ti niso najbolj priljubljeni, vseeno naletel pri občinstvu na izredno zanimanje, saj je bila velika dvorana Cankarjevega doma polna do zadnjega kotička.

Ko poslušas Marjano in spremlja vo njenega, kljub visokim letom mladeniško temperamentnega očeta, ugotoviš, kako visoko kvalitetna pevka je in kako se z očetom ujema pri interpretaciji še tako zahtevnih skladb. Marjanin mehki glas, ki iz največjih globlin s popolno lahkoto preide v najvišje sopranske lege, je prečudovit in lahko smo ponosni, da imamo pevko, ki tako dostojno zastopa naš mali narod v svetu.

Mogočemu aplavzu ni bilo konca in je pomenil zaslužen oddolžitev obema umetnikoma za vse užitke, ki sta jih nudila hvaležnim poslušalcem, ter obenem čestitko vseh prisotnih Marjanu Lipovšku za njegov visoki življenjski jubilej!

Henrik Bratkovič

Likovno doživetje

Tokrat se nam je z razstavo tihožitij v litostrojski delavski restavraciji predstavila BINHERA DROCIČ. Dela njenega soproga Dževada Drociča-Dževde že poznamo in tako je marsikdo z radovednostjo pričakoval, kako se bo iztekla medsebojna primerjava. Pa je lahko vsak kar takoj opazil, da Binherine slike (pravzaprav risbe z barvnimi svinčniki) nikakor niso kakšno kopiranje možnega stila. Binhera ima samosvoj pristop — tako v izbiri tematike kot v uporabi likovnih sredstev. Z Dževadom pa imata vendarle nekaj skupnega: skrbnost in natančnost izdelave. Ob njenem živo upodobljenem grozdu in lubenicah se kar sam po sebi ponuja za jedilnico zelo primeren vzklik: Dober tek!

OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

Kulturni teden na Vodnikovi domačiji

Vodnikova rojstna hiša, ki stoji na Vodnikovi cesti 65 (nasproti bolnišnice Petra Deržaja v Šiški), postaja vse bolj pomembno in živahno kulturno središče naše občine. V osrednjih prostorih je na ogled stalna razstava starejše slovenske književnosti, posebej razsvetljenstva in seveda Valentina Vodnika. V pritličju je pionirski oddelek šišenske knjižnice in prostori Zveze kulturnih organizacij občine Ljubljana-Šiška. V prvem nadstropju je lep prostor za likovne razstave, na podstrešju pa na novo urejena dvorana — prostor za kulturne prireditve. V Vodnikovi domačiji se vedno nekaj dogaja, za kar se posebej trudita predsednica ZKO Ljubljana-Šiška Majda Lenič in tajnik Milan Pirker.

V počastitev 232-letnice rojstva prvega slovenskega pesnika Valentina Vodnika in 8. februarja, slovenskega kulturnega praznika, je na Vodnikovi domačiji potekal »Kulturni teden«.

Prireditve so se vrstile od petka, 2. februarja, do naslednjega petka, 9. februarja 1990. Vse prireditve so bile izredno dobro obiskane. Najprej je bil literarni večer s predstavitvijo novih knjig založbe Emonica, nato komedija Fadila Hadžića Državni lopov (v izvedbi amaterskega gledališča iz Sentjakoba), literarni večer s pisateljico Mimi Malenšek, koncert učencev glasbene šole Franca Šturma Šiška-Bežigrad, otvoritev razstave akademskega slikarja Sava Sovreta, koncert pevskega zborov in lutkovna predstava Ptiki brez gnezda.

Na koncertu treh pevskega zborov naše občine v petek zvečer — 9. februarja — so poleg Moškega pevskega zbora Medvode, Ženskega pevskega zbora Vižmarje-Brod — nastopili tudi naši pevci, — Mešani pevski zbor Litostroj pod vodstvom Primoža Cedičnika. Vsak zbor se je predstavil s po šestimi pesmimi, predvsem ljudskimi oziroma pesmimi slovenskih avtorjev. Litostrojčani so zapeli pesem Jacobusa Gallusa Quam gallina, ljudsko Soči, podoknico na Prešernovo besedilo Luna sije, primorsko Pa se sliš' ter Triglav in Slovenska dežela. Vmes smo slišali nekaj Prešernovih ljubezenskih pesmi, prireditve pa je popestril še solist na violini Cveto Budkovič.

Množičen obisk vseh prireditev je pokazal, da so ljudje sprejeli Vodnikovo domačijo za svojo, da radi pridejo tja in odidejo notranje bogatejši. Prireditve so brezplačne, kar naj še posebej privabi ljudi, ki niso kulturni snobi, ampak iskreni in resnični sprejemalci vsega, kar je lepo. Prijeten je bil občutek, ko smo vsi prisotni v dvorani pritegnili pevcem vseh treh zborov ob petju Prešernove Zdravljice.

Vesna Tomc

Bodiček

Tale mini razstava fotografij v govorilnici ob glavnem vhodu ni pripravljena zaradi kakšne morebitne (zapoznele) počastitve dedka Mraza, ampak bi rada opozorila pozabljive starše, ki so na novoletni prireditvi naročili slike svojih otrok, naj jih pridejo iskat. (Če bi namreč še nekaj mesecev čakali, se zna zgoditi, da malčkov morda ne bi več prepoznali — saj vemo, kako hitro se spreminjajo!)

H. Bratkovič

Pripravnništvo v našem podjetju

V našem podjetju se je v službi izobraževanja v letu 1989 z nastopom novega vodje izobraževanja marsikaj spremenilo.

Tako smo tudi na področju pripravnništva uvedli precej novosti. Pripravnništvo poteka bolj organizirano kot prejšnja leta. Glede na to bom napisala, kaj smo storili novega, kako so zadovoljni pripravniki, njihovi mentorji, inštruktorji in ne nazadnje tudi mi, ki na tem področju delamo.

V letu 1989 od meseca junija do konca leta 1989 smo sprejeli v delovno razmerje za določen čas 120 pripravnikov. Večina so naši štipendisti. Njihov čas pripravnništva traja od šestih mesecev do enega leta.

Pripravnikje smo prvi dan nastopa sprejeli v naši službi in jim razložili potek pripravnništva. Pojasnili smo jim, da so sprejeti za določen čas, to je za čas pripravnništva. To pomeni, da jim delovno mesto ni zagotovljeno in da se bodo morali potruditi in izkazati. Po kratkem uvodu smo poklicali njihove mentorje, ki so jih odpeljali na delovna mesta. V nekaj dneh sem skupine od 15 do 20 pripravnikov popeljala po podjetju, kjer so jim predstavniki organizacijskih enot predstavili vsak svoj program. Obhod po podjetju pa nam je včasih delal tudi malo preglavic. Skupine dvajsetih mladih, polnih energije, umiriti pri razlagah, ni bilo lahko. Neposlušnost je tako večkrat spravila ob živce predavatelje in seveda tudi mene. A z dobro voljo smo to le opravili. Ko sem tako skoraj vsak dan poslušala razgovore naših mladih bodočih delavcev, njihove kritike, seveda tudi pohvale, pa se mi je utrnila misel, da bi sestavili vprašalnik o tem, kako so zadovoljni oz. zakaj niso zadovoljni s potekom pripravnništva. Vprašalnik je bil anonimen, ker sem menila, da bodo odgovori tako bolj odkritosrčni. Anketirali smo 56 pripravnikov. Vprašalnik je vseboval naslednja vprašanja:

1. Ali si zadovoljen s potekom pripravnništva?

— Trije so odgovorili z ne, eden delno, 52 jih je bilo zadovoljnih.

2. Ali si z ogledi OE podjetja zadovoljen?

— Dva nista bila zadovoljna, eden delno, ostali so bili zadovoljni.

3. Ali si s predavatelji po OE zadovoljen?

— Večina je bila zadovoljna, nekateri pa so mnenja, da predavatelji niso obvladali pedagogike, da niso dovolj jasno predstavili svojega programa in da je bil potek ogleda prehitel.

4. Ali si zadovoljen s svojim mentorjem oz. inštruktorjem?

(Pri odgovorih naj se zamislijo nekateri mentorji oziroma inštruktorji, ki delajo z mladimi!)

Večina anketiranih je odgovorila, da so zadovoljni. Nekaj pa je bilo takih, ki so povedali naslednje:

— Želim si boljše sodelovanje med pripravnikom in mentorjem.

— Kako naj bom zadovoljen, če je moj inštruktor vsak dan in to že zjutraj pijan!?

— Želi več sodelovanja inštruktorja in mentorja s pripravnikom. (mnenje 12 pripravnikov)

— Ni mi všeč, da mentorja vidim samo, ko mu prinesem dnevnik. Z njim nimam nobenih stikov, ne vem, ali mentorja sploh potrebujem?

— Mentor bi lahko pokazal malo več interesa do pripravnika in z njim sodeloval.

— Z mentorjem sem zelo zadovoljen, ker da vse od sebe in mi pojasnjuje o učenju in razlaga o pripravniskem delu.

— Če mi kaj ne gre v glavo, mi mentor nič ne pove, ampak določi drugega delavca, da mi razloži.

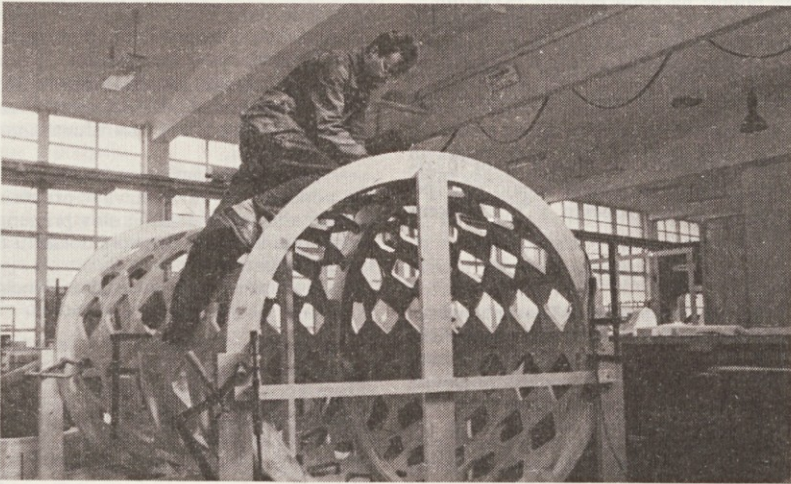
— Z mentorjem nisem zadovoljen, ker se sploh ne zmeni za mene, mislim, da me sploh ne pozna.

Pri teh odgovorih naj povem, da je polovica mentorjev in vsi inštruktorji opravila seminar in strokovni izpit za mentorje oziroma inštruktorje in da znaša nagrada mentorjev skozi celotno pripravnništvo za enega pripravnika:

— VII. stopnja izobrazba pripravnika 30 točk

— VI. stopnje 27 točk
— V. stopnje 23 točk
— II. do IV. stopnje pa 20 točk
Inštruktorji pa prejmejo mesečno 20 točk na posameznega pripravnika.

S tem ne bi hotela vse kritike prevaliti na mentorje oziroma inštruktorje. Že v začetku tega vprašanja sem namreč po-

Tudi v začetku letošnjega leta je bila naša modelna mizarna zasedena in že kar preobremenjena z delom. Ta zanimiva lesena skulptura na fotografiji je skeletni model kolena za črpalko. Naročnik črpalk je firma Bouselli iz Egipta (Foto: t.š.)

vedala, da je večina pripravnikov zadovoljna in da so nekateri pripravniki tudi sami krivi, ker so neposlušni oz. nezainteresirani za delo.

5. Ali organizacija in program pripravnništva potekata normalno?

— Večina je mnenja, da pripravnništvo poteka normalno

— Eden je povedal oziroma napisal: »Septembra meseca sem dobil napotke za moje pripravnništvo, sedaj pa mi mentor samo enkrat na mesec pove, kako naj pišem dnevnik!«

V razgovoru pa so mi pripravniki povedali, da nimajo kaj delati, da pa to ni čudno, saj tudi delavcem samim primanjkuje dela.

6. Ali si želiš, da bi te zaposlili za nedoločen čas?

Vsi anketirani so odgovorili: »DA«.

7. Ostala vprašanja so se nanašala na izobraževanje ob delu, za kaj bi se radi izobraževali, na kateri stopnji itd.

8. Napiši tvoja opažanja, predloge, pripombe!

Tu naj pokaram naše mlade. Veliko so govorili, s čim niso zadovoljni oziroma so zadovoljni, ko pa je bilo potrebno to napisati, je njihova »zagnanost« usahnila.

Navedla bom nekaj odgovorov:

— Zelo slabi osebni dohodki.

— Premajhna disciplina, zelo slabi delovni pogoji (mrz, prepil).

— V delavnici ni reda, kje so pometači.

— Pri malicah so prevelike vrste, ko se vrata odpro, se delavci zaženejo skozi vrata kot lačni psi.

— Plače so v primerjavi z drugimi DO še kar solidne.

— Upam, da se bo spremenil delovni čas (8.—12. ure in 13.—17.).

— Moti me hrup, umazanija, nedelo.

— Moti me malica — »gužva in gužva«, lahko bi bili tudi večji obroki.

— Malico bi lahko delili po enotah ali

po poljih in mislim da bi se s tem problem delno rešil.

— Mislim, da bi se z večjim učinkovitim delom lahko naredilo vsaj še 30% več dnevno. Pripombo imam na norme, saj bi marsikatera norma lahko bila večja.

— Pripravnništvo je dobro organizirano, vsak predavatelj se potruji po svojih močeh.

— Predlagam, da bi predstavitev OE oz. podjetja posneli na video kaseto.

— Zaposlijo me dva tedna v mesecu, kaj pa ostalo?

— Ne pokažejo mi nobenega dnevnika in nalog kakšnega prejšnjih pripravnikov.

— Predstavitev podjetja je dobra.

— Nova organizacijska zgradba podjetja je v redu, vendar je marsikaj samo na papirju. Glede informiranosti (predvsem pretok finančnih sredstev, zalog

Na obisku v A banki

Finančni nespোরazumi

V Litostroju je vzbudilo veliko nejevolje obračunavanje obresti, ki smo jih na hranilnih knjižicah in tekočih računih dobili obračunane v januarju. Ljudje so se jezili med seboj, v banki, nekaj klicev, naj to raziščemo, pa smo dobili tudi v uredništvu. To je bil tudi razlog, da smo se odpravili do vodje ekspoziture v Šiški k tovarišici Jasmini Marjanovič.

Težko je na enostaven in razumljiv način razložiti poslovanje banke, vendar bomo to poskušali. Največ nejevolje je bilo zaradi negativnih obresti na tekočih računih. Delavci so namreč lahko celo leto dobivali na izpiskih pozitivno stanje, na koncu pa so dobili negativno obračunane obresti. Do tega je prišlo zato, ker je banka najprej obračunavala obresti na tri mesece, in sicer marca, junija in septembra, potem pa tekoče za oktober in november. Pri obračunu obresti izračuni niso bili realni, ker v banki niso imeli na razpolago vseh vnovčenih čekov, zato so ob koncu leta najprej odvzeli vse prej pripisane obresti in ponovno izračunali realne letne obresti. Tako se je lahko zgodilo, da so realno obračunani čeki na koncu prinesli tudi negativne obresti.

Do napak pa je prišlo pri tistih, ki so imeli odobrene limite. Le-te so namreč obračunavali kot negativno stanje po večji negativni obrestni meri, to pa je prineslo tudi večje minuse. Ta napaka je bila popravljena na naslednjih izpiskih, kjer je tudi dokončno (pravilno) stanje tekočega računa. Ponovni obračun in upoštevanje limitov praviloma naj ne bi več prinašalo negativnega stanja, če pa bo do tega prišlo, bo banka posamezne stranke obravnavala individualno. V primerih, kjer bo jasno, da do minusov ni prihajalo zaradi malomarnosti ali špekulacij imetnikov tekočih računov, bodo varčevalcem povečali višino limita, kar bo tudi zanje ugodnejše zaradi nižje obrestne mere, ostalim pa bodo tekoče račune zaprli. Taki, ki jim tekoče račune zaprejo, jih na A—banki nikoli več ne morejo dobiti. Dejstvo je, da je iz Litostroja nekaj takšnih primerov, ki se do pisanja čekov obnašajo zelo malomarno in zapravi- jo vnaprej že kar nekaj plač, to pa meče slabo luč tudi na takšne, ki niso pri tem nič krivi.

Tovarišica Marjanovičeva je tudi zani- kala, da A—banka Litostroječanom noče več odpirati tekočih računov. To sploh ni res, vendar morajo biti zahtevki vloženi pravočasno — do konca meseca. Spisek je bil le enkrat zavržen, ko je prišel desete- tega v mesecu in to za 200 ljudi. V po-

Pojasnilo A banke

Obračun obresti po tekočih računih

1. Leta 1989 je imela Abanka pet obračunov obresti po tekočih računih in sicer 31. 3., 30. 6., 30. 9., 31. 10. in 30. 11. Obresti so bile pripisane glavnici in prvem izpisku po obračunskem obdobju in bile na razpolago imetniku tekočega računa.

Vsak od zgoraj navedenih obračunov je začasni. Začasni obračun pomeni, da je možno tudi po obračunu obresti za dolo- čeno obdobje knjižiti pologe in dvige z datumom valute in tistem obračunskem obdobju.

2. V januarju 1990 je bil narejen po- noven obračun obresti za leto 1989. Vse transakcije (vplačila in izplačila) so sorti- rane po datumu valute, obresti se obra- čunavajo glede na spremembo stanja na tekočem računu na konformni način.

Po obračunu obresti za določeno obračunsko obdobje (npr.: prvi kvartal 1989, ...) se stornirajo (odštejejo) obre- sti, ki so bile izračunane med letom (v le- tu 1989), hkrati pa se stanju tekočega računa konec tistega obdobja prištejejo na novo obračunane obresti, ki so lahko enake, večje ali manjše od prvotno obra- čunanih in pripisanih obresti.

Na izpisku je stornacija prikazana naslednje:

— storno zneska v koloni »vplačilo«
— datum spremembe (npr.: 31. 03. 89)
— opis spremembe (ST. REDNE).

Novo obračunane obresti pa so na iz- pisku prikazane naslednje:

— znesek v koloni »vplačilo«
— datum spremembe (31. 12. 89)
— opis spremembe (RED. OBRE- STI).

Stornacija obračunanih in pripisanih obresti v letu 1989 je prikazana po posa- meznih obračunskih obdobjih, na novo obračunane obresti pa so prikazane v enem znesku (RED. OBRESTI), ki pa je seštevek po posameznih obdobjih obra- čunanih in pripisanih obresti pri dokonč- nem obračunu v januarju 1990.

To pomeni, da postavki »RED. OBRESTI« niso obračunane celotne obresti, ampak seštevek po posameznih obdobjih obračunanih in pripisanih obresti. Če bi hoteli dobiti realni podatek o pripisanih obrestih v letu 1989, bi morali obračunane obresti po posameznih obdobjih v letu 1989 revalorizirati na dan 31. 12. 1989.

Že prej je bilo omenjeno, da so pri do-

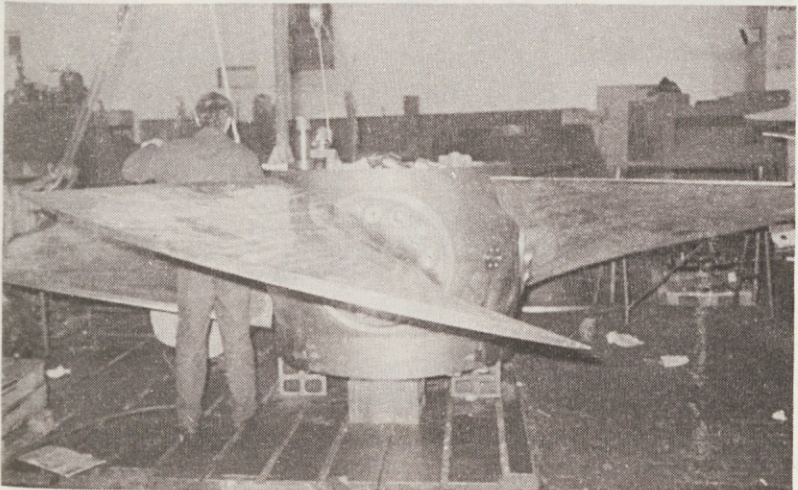
vprečju dobijo po 80 vlog mesečno, ki jih tudi brez problemov odobrijo.

Do negativnih obresti pa je prihajalo tudi na hranilnih knjižicah in to je imet- niki še najbolj začudilo in razjezilo. Vzrok je bil v tem, da so si varčevalci pla- če vpisovali na banki v Ljubljani in jih še istega dne dvigali drugod po Sloveniji. Pri tem so se seveda morali zavedati, da so bile knjižice v resnici že prazne, ko je banka obračunavala obresti po vsoti de- narja, ki je dejansko ni bilo več. Ti varče- valci bodo te obresti pač morali vrniti.

V Litostroju je bilo tudi precej govora o odprtju ekspoziture, ki bi poslovala v okvi- ru tovarne. To naj bi bila kompletna ek- spozitura s celotnim poslovanjem in stalno ekipo. Opravljali naj bi vse bančne storit- ve, delovni čas pa bi v celoti prilagodili po- trebam in željam Litostroja. Poslovanje ne bi več potekalo le nekaj dni v mesecu, tem- več stalno. Ne le, da bi se na ta način občutno sprostila banka na Celovski cesti, veliko bi bilo prihranjenega tudi časa in poti za delavce Litostroja. Vodstvo našega podjetja pa je to ponudbo zavrnilo z uteme- ljivitvijo, da bi v tem primeru vsi Litostroj- čani hodili v banko med delovnim časom. To je sicer res, še bolj res pa je, da hodijo tudi sedaj, in ko so že zunaj, gotovo ne gre- do samo v banko, temveč še kam. Če pa bi bila banka v tovarni, bi šli v našo banko te- daj, ko bi imeli čas, takoj bi prišli na vrsto, prihranili bi si pot in vsi skupaj bi bili veli- ko bolj zadovoljni. Zato je ob takšni raz- člebitvi odločitev Litostroja vprašljiva, saj se tudi sicer obnašamo skrajno nediscipli- nirano.

Razumljivo je, da ekspozituri takšna rešitev glede poslovalnice v Litostroju ust- reza, saj imajo, kljub temu, da sodelujejo z okrog 20 podjetij iz Šiške, skoraj največ varčevalcev prav iz Litostroja, po drugi strani pa so v sedanjih prostorih izredno utesnjeni. Podrli so se jim tudi načrti o nakupu sosednjih prostorov in nekih drugih, tako bodo še naprej prisiljeni ostati tu, kjer so. Upajmo, da zavrnitev Litostroja še ni dokončna, saj bi bil us- trezni dogovor v korist obema stranema.

M. M.

V prostorih naše montaže smo ujeli tudi tale nepopolni Kaplanov gonilnik. To je prvi gonilnik za cevni agregat za HE Vrhuvo (Foto: t.š.)

M. Jevnikar

Odšli v pokoj

V decembru 1989 je odšel v invalidski pokoj naš sodelavec, garderobier v jeklo livarni Ivan GRIVEC.

V Litostroju se je zaposlil leta 1960 kot ročni čistilec in ves čas delal v dveh izmenah. Zaradi težkih pogojev v čistilnici je postal delovni invalid, zato je bil premeščen na delovno mesto garderoberja v jeklolivarni.

Za njegov trud k skupnemu delu in

uspehu livarne se mu sodelavci najljepše zahvalujemo in mu želimo še veliko zadovoljnih in zdravih let v pokoj.

Sodelavci

15. decembra smo se poslovili od našega dolgoletnega sodelavca in tovariša Jožeta ZORJENA. V Litostroju se je zaposlil 9. 1. 1951. Najprej je bil krajši čas v revolverski strugarni, nato pa je bil premeščen v brusilnico orodjarne. V nekaj letih se je specializiral za izdelavo najzahtevnejših rezilnih orodij in opravljal izpit za visokokvalificiranega strojnega brusilca. 39 let je vestno in marljivo opravljal svoje delo in usposobil veliko mlajših sodelavcev,

ki danes nadaljujejo njegovo delo. Zadnjih pet let pa je kot delovodja uspešno vodil oddelek brusilnice. Ob slovesu mu želimo veliko zdravja in zadovoljstva v zasluženem pokoju.

Sodelavci iz orodjarne program IO

Zahvale

Sindikatu in aktivu upokojencev Litostroja se iskreno zahvaljujem za novoletno denarno obdaritev in obisk na domu. Vesel sem bil teh mladih Litostroječanov, s katerimi smo se pogovorili o težavah podjetja. Začudil sem se, ko so mi povedali, da imajo veliko čakalnih ur. Spominjam se, da smo včasih, posebno zadnje mesece v letu, imeli polne roke dela, tako da smo celo z nadurami dokončali vsa dela, katera so bila predvidena.

Celotnemu kolektivu Litostroja želim obilo uspehov, upokojencem pa obilo zdravja in sreče v letu 1990.

Upokojenec Ivan BOŽIČ

Ob moji 50. obletnici se vsem sodelavkam in sodelavcem programa HEO iskreno zahvaljujem za čestitke in darila, ki mi bodo dragocen spomin nanje.

Anton Pirc

Ob težki izgubi našega moža in ata Toneta KRAMŽARJA se iz srca zahvaljujemo delovnim tovarišem in godbi Litostroja za spremstvo na zadnji poti. V teh težkih dneh nam je bila velika opora spoznanje, da kljub upokojitvi naš Tone ni bil pozabljen, kar ste dokazali tudi z materialno pomočjo. Še enkrat iskrena hvala!

Žena Pepca, hčerka Jana z možem Branetom in njegova ljubljena vnučka Tinka in Marko

Glasilo delavcev Titovih zavodov Litostroj Ljubljana, Djakovičeva 36 izhaja enkrat mesečno v času od 20. do 30. v mesecu (občasno s posebnimi prilagami) v nakladi 5700 izvodov. Izdaja ga delavski svet delovne organizacije, ureja pa odbor za obveščanje (časopisni svet) pri delavskem svetu delovne organizacije in uredniški odbor: predsednik Vukoslav Živković in člani: Vjekoslav Jantol, ing. Mirko Čepuran, dipl. ing. Mira Šček, Slobodan Nikolić, ing. Silvan Štokelj, Radenka Kovačič, dipl. prav. Dubravka Krneta in odgovorni urednik Karel Gornik, glavna urednica Marijana Meglič, tehnična urednica Estera Lampič, novinar dipl. soc. Anton Škrjanc, lektorica prof. Vesna Tomec. Tel. uredništva 558-341 (h. c.) interna 13-70, 13-71, 13-79. Tisk Tiskarna Ljubljana.

Glasilo redno izhaja od januarja 1960, od junija 1976 pa je tudi ustrezno registrirano pri pristojnem republiškem komiteju za informiranje in je s sklepom 421 - 1/72 oproščeno prometnega davka.

Poštnina plačana pri pošti 61102 Ljubljana. Naslovniki prejemajo glasilo brezplačno.

Cenik storitev v počitniških domovih

Glede na tržne razmere in glede na to, da se je nekaj živilskih artiklov pocenilo, smo tudi na oddelku počitniških domov s 1. februarjem 1990 pripravili nove — nižje cene za penzijske storitve v naših počitniških domovih.

Za delavce podjetja, nezaposlene družinske člane in upokojence smo oblikovali ceno brez vpliva inflacije, za vse ostale zunanje goste pa ekonomsko ceno.

Novost pri tem ceniku je, da nezaposleni družinski člani ponovno plačajo isto ceno kot delavec podjetja.

SORICA:
Dom je odprt ne glede na snežne razmere.

Cena penziona:
Delavci TZL, nezaposleni družinski člani in upokojenci polni penzion 147,00 din
Otroci do 10 let starosti 10% popust na polni penzion 133,00 din
Otroci do 7 let z ležiščem 30% popust na polni penzion 102,00 din
Otroci do 7 let brez ležišča 40% popust na polni penzion 88,20 din
Otroci do 2 let starosti brezplačno, penziona ne plačajo

TURISTIČNA TAKSA:
domači gostje — 5,00 din na osebo na noč
tuji državljani — 10,00 din na osebo na noč

Turistična taksa se obračuna pri plačilu penzijskih storitev.

EKONOMSKA CENA:
zunanji gostje in zaposleni družinski člani polni penzion 175,00 din
Za otroke veljajo popusti, kot je navedeno zgoraj (v različnih odstotkih).

TUJI DRŽAVLJANI:
polni penzion 196,00 din

CENE IZVEN PENZIONA:
Zajtrk: 25,00 din
Kosilo: 60,00 din
Večerja: 35,00 din
Nočitev: 65,00 din
Cene veljajo za vse goste enako po ceniku, ki je v domu.

Delavec, ki se ni predhodno prijavil na oddelku v Ljubljani in ni vplačal storitev, a koristi penzijske usluge, če je v domu prostor, se mora v domu izkazati s tovarniško izkaznico.

niško izkaznico. Če nima s seboj tovarniško izkaznico, potem veljajo cene po ceniku, ki je izobešen v počitniškem domu.

SPLOŠNI POGOJI:

Prijave: Vse prijave za letovanja in izlete sprejemamo pisno v dejavnosti ZSE, oddelek počitniški domovi in izletništvo. Ob prijavi je potrebno izpolniti prijavnico in predložiti tovarniško izkaznico.

Vplačila: Akontacija mora biti vplačana deset dni po pisni prijavi ali do datu-

ma, ki je objavljen na obvestilu, katerega prejme delavec, da mu je letovanje odobreno. Vsekakor pa mora biti akontacija vplačana pred začetkom letovanja oz. potovanja.

Cene: Cene veljajo na dan izida programa — razpisa. V primeru, da se cene penzionov ali drugih storitev spremenijo oz. nastopijo drugi nepredvideni vzroki, si pridržujemo pravico do spremembe cene.

Odpovedi: Letovanje ali izlet odpoveste osebno v oddelku počitniških domov in izletništvo, tako da podpišete stornirano prijavo ali sporočilo o odobrenem letovanju.

Stroški odpovedi storitev, potovanj in letovanja:

— Od 14 do 8 dni pred odhodom ali pričetkom letovanja zadržimo 25% vrednosti aranžmaja,
— od 7 do 0 dni pred odhodom zadržimo 50% vrednosti aranžmaja,
— če se stranka ne udeleži letovanja, izleta ali ne koristi naših storitev brez predhodne odpovedi, zaračunavamo 100% vrednosti,
— uporabniku naših storitev se strošek odpovedi ne zaračunava v primeru bolezni ali smrti v družini, ali v primeru elementarnih nesreč, kar mora dokazati z ustreznim potrdilom.

Če je aranžma preko turistične agencije, veljajo splošni pogoji te agencije.

Reklamacije: Upošteevamo jih le tedaj, ko so oddane pisno v roku 8 dni po končanem koriščenju naših storitev.

Dejavnost ZSE oddelek počitniški domovi in izletništvo se obvezuje, da bo pravočasno javil vsako spremembo

aranžmaja oziroma nudenje naših storitev.

Navedene točke veljajo za vse udeležence in uporabnike naših storitev. Splošni pogoji so sestavni del aranžmaja.

POČITNIŠKI DOM FIESA:

Dom v Fiesi je v tem času zaprt. Cena penziona in termini letovanj bodo objavljeni v razpisu za poletno sezono.

POČITNIŠKE PRIKOLICE:

Prav tako bodo termini in cene letovanja v avtocamp prikolicah objavljene v razpisu za poletno sezono, ko bodo znane cene najema parcel za leto 1990. Prikolice so v Premanturi in Vrsarju.

LETOVANJA V ČSSR:

Tudi v letošnjem letu boste lahko letovali in potovali v ČSSR. Potovanja bodo organizirana preko celega leta. Aranžma potovanja — cena in termini bodo prav tako objavljeni v razpisu marca ali aprila.

NAJETE KAPACITETE:

Za najetje kapacitet za poletno sezono se bomo odločili, če bodo pogoji agencij ustrezali našim pogojem poslovanja in če bo povpraševanje.

Naj ob koncu omenimo še enkrat, da je počitniški dom na Soriški planini odprt, da so snežne razmere v tem trenutku zadovoljive. Vse zaposlene vabimo, da živite kakšen dan svojega dopusta tudi na Soriški planini, v prelepi naravi in na svežem zraku. Vse informacije glede letovanja in potovanja dobite v oddelku počitniški domovi in izletništvo, ali pa na tel. 1020 ali 1021.

Počitniški domovi in izletništvo

28. ZIMSKE IGRE LITOSTROJA »SORICA '90«

Smučarska sekcija Litostroj razpisuje prvenstvo podjetja v veleslalomu in teku na smučeh. Tekmovanje bo na Soriški planini v soboto, 17. 3. 1990, če bodo ugodne snežne razmere.

PRIJAVNICA

Podpisani _____, rojen _____,
zaposlen _____, tel: _____

se prijavljam na 28. zimske športne igre Litostroja »Sorica 90«, ki bo v soboto 17. 3. 1990.

Tekmoval bom v: a) veleslalomu
b) teku na smučeh

Prevoz: a) z avtobusom b) lasten prevoz

Prijavnico oddajte v tajništvo sindikata, najkasneje do petka, 9. 3. 1990.

Podpis: _____

Za zdravje in kondicijo (ali darilo)

SUPER TRIMMER

Najbrž vas večina že pozna športno-rekreativni rekvizit vitalner. Danes vam predstavljamo njegovo izpopolnjeno inačico — super trimmerja. Značilno zanj je, da združuje več do sedaj znanih športnih rekvizitov, je izredno majhnih dimenzij, lahek, prenosljiv, za vaje na njem pa potrebujete le 1 m² stanovanjske površine. Kot lastniku super trimmerja vam ni treba več zahajati v rekreacijske dvorane, saj imate trim kabinet v malem že kar doma.

Čemu vse je namenjen:

- odpravi odvečnih kilogramov,
- zmanjšanju celulita,
- izboljšanju splošne kondicije organizma,
- rehabilitaciji v fizioterapiji.

Omeniti je treba, da ima proizvod tudi predpisano kvaliteto, 6 mesecev garancije in zagotovljene rezervne dele ter popravila okvar in tehničnih pomanjkljivosti.

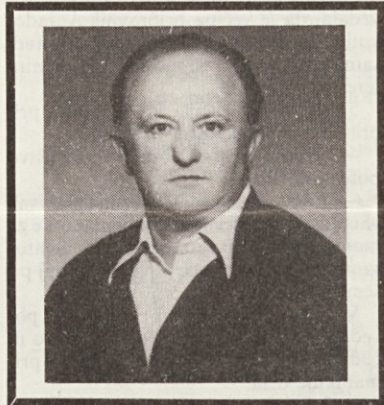
Vas zanima nakup?

Pri običajnem nakupu je njegova cena 295 dinarjev ter 30 dinarjev za poštino. Na tak način ga je možno kupiti po povzetju. Cena za Litostroječane pa bo nižja, in sicer **280 dinarjev, brez poštine**. Naročite ga lahko pri organizatorju športnih aktivnosti Janezu Šmonu (tel. 1373), kjer si ga lahko tudi ogledate in preizkusite, enega pa bomo imeli na ogled in v preizkus tudi v uredništvu časopisa.

Naj vam ob koncu prišepnemo, da je to tudi primerno darilo za ženski rod ob njihovem prazniku — 8. marcu, koristen pa je lahko prav za celo družino!

Uredništvo

Sodelavcem v slovo

V soboto 27. 1. 1990, smo se na kopališču v Trebnjem poslovili od našega sodelavca Jožeta KORELCA. Nepričakovano nas je pretresla vest, da se je pretrgala nit njegovega življenja.

Rodil se je 12. 12. 1941 v Ljubljani, mladost pa je preživel v Gorenji vasi pri Dobrniču. V Novem mestu se je leta 1966 izučil za strojnega ključavničarja.

V Litostroju se je zaposlil prvič leta 1970, leta 1981 pa se je zopet vrnil in opravljal zahtevna dela monterja v programu preoblikovalne opreme. V zadnjem času mu zdravje ni dopuščalo opravljati zahtevnejših opravil.

S svojim delom si je pridobil mnogo prijateljev, imel je iskren odnos do sodelavcev in bil vedno pripravljen pomagati. Za ves trud in nesebično delo se mu sodelavci — prijatelji iskreno zahvaljujemo.

Sodelavci

V torek 9. 1. 1990 smo se tiho poslovili od našega dolgoletnega sodelavca TONETA KRAMŽARJA, ke je med nami v bivšem TOZD IVET preživel preko 32 let.

V Litostroju je prišel leta 1954 v takratni gradbeni oddelek, kjer je bil do leta 1970, nato pa je bil zaradi obolelosti, zaradi težkih delovnih pogojev premeščen v mazalno službo, kjer je svoje delo zelo vestno in dogovorno opravljal vse do upokojitve, leta 1986.

Ko je pred dobrimi tremi leti odhajal v zaslužni pokoj, smo mu zaželeli še vrsto zdravih in zadovoljnih let, a žal se kruta usoda ne ozira na naše želje.

Tonetu je namenila le malo srečnih dni, saj ga je kmalu po odhodu v pokoj napadla huda bolezen in ga premagala.

Spominjamo se ga kot poštenega in pridnega sodelavca in takega bomo ohranili v trajnem spominu.

Sodelavci iz nekdanjega tozda IVET

»Nazaj v preteklost« bi lahko rekli temu kar vidite na posnetku. Medtem, ko je naša nova pleskarna zaradi raznih vzrokov (predvsem pa zaradi pomanjkanja denarja) še naprej zaprta, pač pleskamo kjer in kakor moremo. Predvsem pa se to počne na podoben način, kot se je tudi pred otvoritvijo moderne pleskarne (Foto: t.š.)

Konferenca sindikata

O minulem delu in tekočih težavah

Zaradi nezadovoljstva ob bruto obračunu januarskega osebnega dohodka, ki je hipoma zajelo naše podjetje ter povzročilo spontane prekinitve dela v nekaterih delih Litostroja (IO, ČN, HEO, PUM, nekdanji PZO), je konferenca sindikata, ki je bila sklicana predvsem zaradi obravnavanja poročila o delu konference osnovnih organizacij sindikata v preteklem letu ter zaradi razrešnice konference, večino svojega časa posvetila obravnavanju zahtev delavcev, ki so bile istega dne tudi razobešene po večini oglasnih desk v Litostroju.

V svojem poročilu o minulem delu konference je predsednik Vasja Kreft podudril, da se je sindikat že pred letom dni opredelil za krepitev in samostojnost, za boljšo organiziranost ter za prostovoljno članstvo. Za svoje vodilo je prevzel stališče, da ima sindikat zlasti zaščitno vlogo in da mora biti enakopraven partner v razgovorih z vodstvom podjetja pri sprejemanju in odločanju na področjih, ki neposredno prizadevajo delavce, česar pa, kot je bilo ugotovljeno, sindikat ne more uspešno izvajati, če ostane tak, kot je bil. Nujna je drugačna organiziranost, česar se je konferenca z vsemi silami tudi lotila v drugi polovici preteklega leta. Svoje moči so usmerili k organiziranju novega sindikata, kot neodvisne delavske organizacije, v katero se delavci združujejo zato, da bi varovali in izboljšali svoj družbeni, ekonomski in socialni položaj. Izpostaviti velja še dve ugotovitvi, ki ju je v poročilu navedel predsednik sindikata. Prva je, da vrednotenje in nagrajevanje delavcev za redno delo ne zagotavlja dobrega življenjskega standarda, druga, ki je z njo povezana, pa je premajhna učinkovitost vodilnih delavcev. Podjetje tudi še vedno vodijo isti vodilni delavci, kljub zahtevam po njihovi zamenjavi ob štrajku pred dvema letoma, pa tudi kasneje. Konferenca sindikata je tudi mnenja, da je slednje eden izmed bistvenih vzrokov, da se podjetje, v sicer težkih objektivnih okoliščinah v gospodarstvu in družbi, ne razvija uspešneje. Predsednik je še opozoril, da je bil sindikat ves čas pripravljen sodelovati z vodstvom podjetja, kar pa prepogosto ni šlo, enostavno zato, ker sindikat na postavljena vprašanja ni dobil odgovorov ali pa so bili predlogi sindikata premalo ali pa sploh nič upoštevani! V preteklem letu se je sindikat v večini primerov uspel otresti raznih vplivov vodstva, ZK in drugih. To je bil predvsem rezultat prepričanja sindikata, da je to predvsem organizacija delavcev, v kateri lahko sodelujejo vsi, ne glede in neodvisno od političnega prepričanja in

pripadnosti. S tako obliko dela in s samostojnimi opredelitvami do družbenih problemov, je bilo še rečeno v poročilu, je sindikat vsaj delno upravičil zaupanje, ki ga je dobil ob izvolitvi. Kot povsem konkretni prispevki in dosežki sindikata pa so bili v poročilu sindikata navedeni naslednji: zahteva po upoštevanju sindikalne liste, zvišanje odpravnin pri odhodu v pokoj, rast vrednosti točke v skladu z inflacijo (v večini primerov), pa tudi opozarjanje odgovornih delavcev podjetja, da se morajo med seboj sporazumevati o tem, kaj je za učinkovitejšo delo podjetja potrebno narediti, zahteve po večji odgovornosti strokovnih služb pri oblikovanju in utemeljevanju raznih predlogov ter stalno opozarjanje na številne nerešene probleme v podjetju. Poročilo predsednika so sledila še poročila socialne, športne in kulturne komisije, katerim je bilo skupno opozarjanje na težave, v katerih so zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Poročila o delu v preteklem letu so prisotni brez pripomb in dopolnitev potrdili.

Dosežen je bil kompromis

Precej več časa kot poročilu je konferenca posvetila zahtevam in predlogom, ki so jih postavili in sestavili predstavniki delavcev nekaterih proizvodnih programov v sodelovanju s predstavniki sindikata. Zahteve in pritožbe so zajemale:

- občutno povečanje januarskih plač,
- obrazložitev za neuspešno izvajanje ter učinke reorganizacije,
- slaba informiranje delavcev o stanju v podjetju ter neobjektivno prikazovanje razmer v podjetju v sredstvih javnega obveščanja,
- pojasnilo gospodarske zbornice in republiških organov o preobremenjenosti gospodarstva s prispevki,
- vztrajanje pri nezaupnici vodstvenim strukturam, ki je bila izražena na štrajku pred dvema letoma,
- ureditev problemov vseh delovnih invalidov v HEO,

— realizacija napredovanj delavcev po dostavljenih predlogih v HEO.

Zahtevam je sledil še dodatek, da bo sindikat uveljavil svoje pravice z vsemi sredstvi, vključno s stavko, v kolikor vodstvo zahtevam ne bo ugodilo, oziroma ne bo posredovalo ustreznih odgovorov do 15. februarja.

Vnemar lahko pustimo dolgotrajno in dolgovezno nategovanje o tem, ali so to zahteve celotnega našega sindikata (glede na to, da pri njihovem nastajanju niso sodelovali vsi zaupniki), ali pa le zahteve nekaterih posameznikov. Dejstvo je namreč, da so se po tem nakladanju o povsem formalni plati zahtev vsi prisotni v splošnem stregli s postavljenimi zahtevami. Enotni so si bili tudi v tem, da je potrebno urediti problematiko delovnih invalidov ne le v HEO, temveč v vsej delovni organizaciji.

Prva ugotovitev generalnega direktorja, ki je prisostvoval konferenci, je bila, da je takšno povišanje plač, kot je postavljeno v zahtevah (zahtevano je bilo približno 100 odstotno povišanje), popolnoma neuresničljivo in nerealno. Edina možnost, ki jo je, glede na vladno zamrznitev mase OD po vsej Jugoslaviji, videl, je bila vrnitev vrednosti točke na vrednost, ki jo je imela v preteklem mesecu. To pa bi pomenilo tudi nekoliko višje plače, saj je bil v januarju en delovni dan več kot mesec poprej. V nadaljnji razpravi je bilo na eni strani poudarjena zahteva in potreba, da bi bili tega povišanja deležni le nekateri — tisti z najnižjimi plačami; temu nasproti pa je bila izražena zaskrbljenost zaradi uravnilovke, kateri smo že sedaj zelo blizu, s takšno korekcijo plač pa bi se ji le še bolj približali. Po daljši debati je bilo okvirno dogovorjeno, naj bi se točka vrnila vsaj na vrednost preteklega meseca, kar naj bi veljalo za vse zaposlene, poleg tega pa naj bi se zagotovila še dodatna sredstva, katera bi razdelili med tiste delavce z najnižjimi dohodki kot nekakšen enkratni (socialni) dodatek. Natančnejši predlog je pripravil sindikat v sodelovanju s strokovno službo. Predlog

Iz delavskega sveta podjetja

Nezadovoljni delavci

V ponedeljek zjutraj 12. februarja je bila izredna seja delavskega sveta z eno samo točko dnevnega reda: popravek oziroma zvišanje osebnih dohodkov za januar.

Bruto listki, ki smo jih dobili nekaj dni prej, so v tovarni izzvali veliko nezadovoljstvo. Ne le, da so bili po vsoti nižji za en delovni dan, temveč so delavci izračunali, da so še nekoliko nižji. Res je, da smo se v večini vsi sprijaznili z Markovičevimi ukrepi in jih podpiramo, da bi se nekako rešili iz vse te finančne in gospodarske godlje, saj smo tudi že utrujeni od inflacije in preračunavanja, kljub temu pa so delavci zahtevali, da dobijo vsaj to, kar jim pripada. V vseh primerih, kjer so delavci grozili s prekinitvijo dela, je na protestnih zbiorih sodeloval tudi sindikat. Enega se je udeležil tudi generalni direktor in skušal razložiti stvari, pokazalo pa se je, da smo skoraj v vsem nemočni. Zato je generalni direktor na delavskem svetu skušal celotno situacijo prikazati čim bolj kompleksno. Litostroj je za letošnje leto z delom dokaj dobro zaseden, vendar finančno prepuščen samemu sebi. Pomoči s strani republike, države ali bank ne moremo pričakovati in se moramo opirati le na svoj lastni denar. Zaradi nelikvidnosti tudi ne moremo nabavljati vseh potrebnih surovin za proizvodnjo, zato se dela ustavljajo tudi tam, kjer se ne bi smela. Tako svoj lastni denar obračamo v izplačila osebnih dohodkov in plačevanja najnujnejših surovin. Ker smo vezani na poslovanje z A banko, ki nima velikega kapitala, ki bi omogočal spremljanje in kreditiranje naših naročil, večino naročil financiramo sami, to pa nam še povečuje nelikvidnost. Vse kaže, da bomo vsaj

z dvema programoma (HEO in PUM) začeli sodelovati z Ljubljansko gospodarsko banko, k tej banki pa se bomo skušali pridružiti še s črpalnimi napravami in industrijsko opremo. To bi gotovo pomenilo lažje in hitrejšo poslovanje. Zaradi spremenjenih pogojev pa se moramo čim prej postaviti na lastne noge in se rešiti nelikvidnosti. Tovariš Šlander je omenil nekaj načinov, kako priti do tega: z odprodajo stanovanjskega fonda, z odprodajo našega dela nastavitvenega centra, z odprodajo dolgov, mogoče tudi s podpisovanjem obveznic litostroj-skih delavcev in podobno. Podjetje moramo najprej postaviti na zdrave temelje, potem pa bo naš položaj enakopravnejši do partnerjev in kupcev. Precej daleč smo tudi že v dogovorih o sovlaganju tujih partnerjev, vendar jih sedanja jugoslovanska situacija ne spodbuja k takšnim potezam, zato vsaj zaenkrat to jemljemo kot rezervo. Zato si moramo v prvi vrsti prizadevati za večjo proizvodnjo in realizacijo že sklenjenih poslov. V sedanjem trenutku potrebujemo za enomesečno izplačilo osebnih dohodkov okrog 2 milijona dolarjev, s sedanjim popravkom plače pa 2 milijona 400 tisoč dolarjev. To pomeni, da moramo v februarju »prislužiti« vsaj 7 milijonov, v marcu pa 8 milijonov dolarjev, kar bi nam omogočilo normalno poslovanje in izplačevanje osebnih dohodkov. Zaskrbljujoča, ravno pri januarskem izplačilu, pa je bila socialna

problematika. Dejstvo, da je imelo določeno število delavcev osebni dohodek okrog 1600 dinarjev, vzbuja posebno skrb in reševanje le-tega. Zato je oddelek za nagrajevanje (tudi na zahtevo sindikata) pripravil naslednji predlog:

- Delavci s podpovprečnim OD so upravičeni do posebnega dodatka. Višina dodatka je odvisna od višine OD delavca.
- V osnovo za izračun upravičenosti do dodatka se upošteva celotni OD delavca iz rednega in dodatnega dela z vsemi dodatki in nadomestila OD; nadomestilo za čas bolniškega staleža se pri tem ne upošteva.
- Ta osnova se preračuna na polni delovni čas.
- Znesek dodatka se nanašajo na polno število ur. Delavcem se obračuna dodatek za polni delovni čas, dosežen z rednim delom in za čas odsotnosti z dela z nadomestilom OD (vključno za čas bolniškega staleža).
- Delavcem, ki nimajo polnega števila plačanih ur (novi in tisti, ki so odšli), se obračuna sorazmeren del dodatka glede na dejansko plačane ure.
- Delavcem, ki so odsotni cel mesec zaradi bolniške ali porodniške, se pripadajoči dodatek prišteje k nadomestilu OD. Upravičenost delavca do dodatka v tem primeru izhaja iz osnove za obračun bolniške.
- Po tem predlogu so do najvišjega dodatka upravičeni tisti, ki imajo najnižjo plačo (do 1.800 dinarjev). Z 9-odstotnim povečanjem plače, ki velja za vse zaposlene, bodo prišli do višine 1.960 din in z najvišjim dodatkom 450 dinarjev bo njihova plača znašala 2.410 dinarjev. To skupno pomeni 33,9-odstotno povečanje glede na december.
- Po razpredelnici se nato dodatki na povečanje plače nižajo sorazmerno z višino plače.
- Delavci s plačami (brez dodanih 9%) nad 2.655 din do dodatka niso več upravičeni.
- Vsi ti ukrepi pa pomenijo, da bi bila

je bil poslan delavskemu svetu, ki ga je potrdil. Generalni direktor je odgovarjal tudi na ostale zahteve. Povedal je, da podjetju ne gre preveč dobro, prej slabo, saj je bila januarska realizacija le 2 milijona dolarjev (ob tem, da samo za plače potrebujemo mesečno 2,3 milijone dolarjev). Precejšnje so tudi težave s prodajo naših izdelkov. Zaradi problemov s prodajo v Sovjetski zvezi ter doma smo se bili prisiljeni obrniti na zahodno tržišče in postopno se že kažejo prvi rezultati — v letošnjem letu naj bi na zahod izvozili za 40 milijonov dolarjev proizvodov. Izkazita težava, s katero se vse bolj srečujemo v zadnjem času, pa je tudi izrazito pomanjkanje financ, saj pogosto niti denarja za nakup materiala, potrebnega za proizvodnjo, ki je vezana na že podpisane pogodbe. Kljub vsem tegobam pa izjava tovariša Šlandra ni izzvenela pesimistično, saj po njegovem prepričanju ne kaže slabo, ravno nasprotno, kaže dobro, le počakati in preživeti bo potrebno še kakšne tri mesece. Kar se tiče dogajanja v podjetju, je še omenil priprave na drugačno ureditev nabave — po katerem naj bi vsak program nabavljal zase, ter ureditev nagrajevanja. Vse spremembe in predlogi so že pripravljeni, čaka se le na ugodnejši trenutek, saj v času zamrznitve plač uvajanje novega sistema nagrajevanja ne bi bila najbolj posrečena poteza.

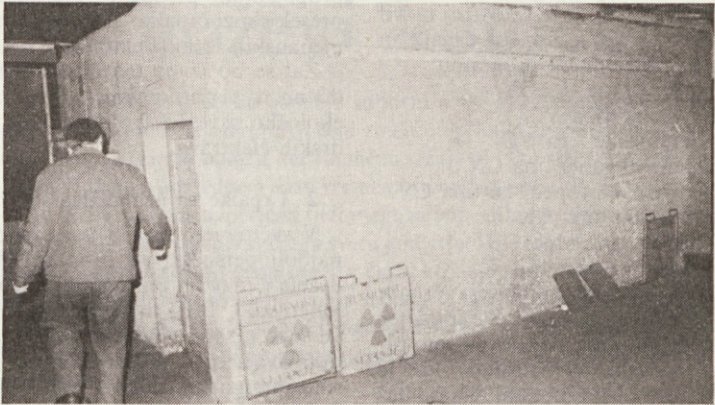
Po več kot dveh mesecih opozarjanj sindikata in razprav na najrazličnejših sestankih, čeprav je problematika stara že nekaj let, kot tudi zahteve po njeni razrešitvi, se vprašanje sevanja v pločevinarni še vedno ni razrešilo. Najbolj enostavno in takojšnje rešitev bi pomenilo že preslikavanje v popoldanskih urah, a se tudi o tem v Litostroju ne moremo zmeniti. Ko je predsednik sindikata že na prejšnji seji delavskega sveta opozoril, da bo prisiljen poklicati inšpekcijsko službo, je vodja varstva pri delu predlagal, da se ustanovi posebna skupina, ki naj bi v roku recimo dveh mesecev, proučila situacijo in predlagala rešitev. To je skrajno neresen predlog — po zadnjih, več kot dvomesečnih razpravah, ko bi kljub pomanjkanju investicijskega denarja že morali kakorkoli drugače ukrepati! Četudi doze sevanja niso tako močne (kot to zagotavlja služba varstva pri delu), se do tega res ne moremo obnašati tako malomarno in ignorantsko.

najnižja plača v Litostroju za januar 2.410 dinarjev.

To je bil predlog, ki so ga na koncu sicer vsi člani delavskega sveta podprli, pred tem pa je izzval precejšnje razprave in ponovno odprl mnoge nerešene probleme. Spet je vse izrazitejša uravnilovka, saj še vedno velja, da so tudi strokovnjaki v Litostroju zdaleč premalo plačani. Generalni direktor je razložil, naj tak ukrep velja do podpisa kolektivne pogodbe, po tem pa se bomo skušali obnašati drugače in v skladu z novim pravilnikom o nagrajevanju, ki naj bi bil veliko stimulativenjši od sedanjega. Kolektivna pogodba, ki naj bi jo v najboljšem primeru dočakali in podpisovali šele proti koncu pomladi, sicer ne bo pomenila čarobne paličice, spremljati pa bomo morali socialni program in spremembe cele vrste zakonov in predpisov, kar naj bi pripomoglo podjetjem, da bodo plačevala delavce po realnem delu, za socialne probleme pa bo morala poskrbeti družba. Žal pa je v zvezi s tem še veliko nejasnosti. Do takrat ne bo nikjer v gospodarstvu večjih odpuščanj, čeprav bi bila marsikje upravičena že sedaj. Zato se bomo o tem, pa o dokupih let in podobnih mehanizmih za zmanjševanje delavcev, pogovarjali po kongresu sindikata in ob podpisih kolektivnih pogodb. Predsednik sindikata Vasja Kreft je poudaril, da bo šele tedaj sindikat čakala odločilna vloga, ko bo treba tehtati, kdo naj zapusti tovarno in kdo naj ostane. Nezadovoljstvo delavcev v tovarni pa so opozorila tudi na zahteve stavke izpred dveh let po zamenjavi direktorjev. Generalni direktor je odgovoril, da za vse težave pač ne

Odgovarjal je tudi na pripombo o neobjektivnem prikazovanju razmer v Litostroju v sredstvih javnega obveščanja, kjer je šlo po njegovem prepričanju le za dobronamerno selekcijo informacij, saj ne bi imelo nobenega smisla in nam ne bi prav nič koristilo, če bi predstavniki Litostroja v javnosti govorili le o naših medsebojnih razprtijah in notranjih težavah. Pomembneje je javnost opozoriti nase z uspehi in dosežki ter perspektivnimi načrti. Zatrdil je tudi, da nikoli ni dal nerresničnih informacij. Izogniti se ni dalo tudi ponovnemu opozorilu na nezaupnico, ki je bila našim direktorjem izrečena ob štrajku 1987, pa še nemalokrat zatem ponovljena. Tu je generalni direktor v glavnem še ponovil svoje stališče, da konec koncev vsi niso tako slabi in da se v glavnem trudijo po svojih najboljših močeh, da je praktično nemogoče dobiti ustrezno zamenjavo zanje in da je konec koncev, tako se je dalo razumeti med vrsticami, boljši malo slabši direktor programa, sektorja ali dejavnosti, ki se trudi po svojih močeh, kot pa da smo brez njega. Tako nekako se je končala seja konference, ki pa je bila pravzaprav že kombinacija sestanka (novoozvoljenih) zaupnikov sindikata. In tu so že prvi rezultati pogajanja sindikata z vodstvom (pravzaprav vodjem podjetja), ki se je, v zelo realnem okviru, končalo v korist obeh strani pogajalske mize. t. š.

morejo odgovarjati le direktorji, da je tudi sam bolj obremenjen s finančnimi problemi kot z razvojnimi in organizacijskimi, ki so dejansko še pomembnejši, da pa si Litostroj s svojim ugledom in višino OD ne more pridobiti pravih strokovnjakov. Istočasno pa tudi ne more pomeniti rešitve pridobitev nekaj ključnih strokovnjakov, ki bi jih močno preplačali v primerjavi z našimi ljudmi, saj tudi strokovni kadri tega najbrž ne bi mogli mirno pogoltiti. Iz tega se je dal razbrati zanimiv začaran krog: z vodilnim in strokovnim kadrom, kakršnega imamo, ne moremo iz težav, kvalitetnejšega pa ne moremo dobiti, oziroma bi ga lahko dobili, če bi se sami potegnili iz krize. Kljub temu pa je spet precej očitkov letelo na račun prodaje, ki ne zna in in zmore prodajati dovolj. Res je, da imamo tam ogromne kadrovske težave, spet pa je res, da tudi s še večjo zasedenostjo nikoli ne bo dovolj dela za vse zaposlene v Litostroju, ker vsi profili niso primerni. Manjkajo nam le določeni ljudje, ne pa kdorkoli. Tovariš Šlander je zagotovil, da se prerazporejanje v tovarni že uveljavlja in ga izvajamo, pogosto pa imamo zaposleni v Litostroju drugačen občutek. Seveda je bilo tudi precej govora o neobveščenosti. Nekaj na račun slabega obveščanja delegatov delavskega sveta (da je tudi to vzrok različnim nemirom v tovarni), nekaj pa na račun ostalega. Žal se je ponovno pokazalo, da delavci imajo možnost biti obveščeni, toda žal ne preberejo Internih informacij, včasih pa tudi časopisa ne. Upajmo, da bo ta članek vsaj malo razsvetlil sedanje nesporazume, bolj izčrpni pa bomo morali biti tudi v bodoče. M. M.

Program črpalnih naprav

Perspektivna panoga Litostroja

V proizvodnem programu črpalnih naprav, v katerem je skupno zaposlenih 180 delavcev, so naše aktivnosti usmerjene v področja, ki zahtevajo povsem drugačno obnašanje kot v minulem obdobju, kajti tržne razmere imajo svoje zakonitosti, katerim se mora prilagoditi, v nasprotnem primeru, ko tega pravočasno ne dojameš, pa je to lahko že usodno.

Naše aktivnosti morajo biti usmerjene v širjenje trga, predvsem konvertibilnega. Predvsem se moramo usposobiti za hitro reagiranje, kajti čas je zelo dragocen in ponudba na trgu je danes močnejša od povpraševanja.

PREDSTAVITEV PROIZVODOV PROGRAMA ČRPALNIH NAPRAV

Litostroj je s začetkom proizvodnje hidravličnih strojev pričel proizvajati tudi črpalke in črpalne naprave. Zgodovina tovrstne proizvodnje, katere dedič je Litostroj, pa sega precej daleč v preteklost. Iz kataloga ljubljanske firme »Samassa« z letnico 1901 razberemo, da je imela v proizvodnji tudi centrifugalne črpalke in armature.

V vseh teh letih je Litostroj razvil razmeroma široko izbiro črpalk in ima v proizvodnem programu:

- a) propelerne tipa Pr
- b7 vijačne tipa Vi
- c) vodnjaške tipa VO
- d) centrifugalne tipa CN
- e) centr. večstopenjske tipa CV
- f) kanalske tipa CK
- g) vakuumске tipa OB
- h) zobniške tipa Z

Razvoj posameznih vrst črpalk zahteva mnogo časa in študija ter raziskav. Kot drugje v svetu smo tudi mi odvisni od institucije, kot je Turboinstitut v Ljubljani. Na podlagi modelnih raziskav prejemamo od njih osnovne hidravlične parametre za izdelavo določenega tipa črpalke. Tako nam je Turboinstitut izdelal preko 500 poročil o preizkusih modelnih črpalk.

S to institucijo nas vežejo pogodbe o sodelovanju za daljše časovno obdobje, na primer zadnja za obdobje 1990—1995. Iz pogodb je tudi jasno razvidno, v kateri smeri hočemo izpopolniti proizvodni program ter izboljšati kakovost le-teh.

Plasmaji na trgih:

Izdelujemo:

- 1. črpalke za jedrski program
- 2. črpalke za irigacijske sisteme
- 3. črpalke za energetske naprave
- 4. črpalke za procesno industrijo
- 5. črpalke za vodovod
- 6. črpalke za industrijo
- 7. črpalke za čiščenje okolja

1. Črpalke za jedrski program

Obvladovanje te proizvodnje je zahtevalo ogromno znanja, saj je to naš najzahtevnejši projekt v pogledu projektiranja, konstruiranja, tehnologije, obdelave, montaže in testiranja. Pri teh črpalkah ni nobene operacije v proizvodnji, da ne bi bila registrirana. Za te črpalke je v svoj propagandni prospekt vstavila naš presek skozi črpalno svetovna firma mehanskih tesnil Felxibox.

Žal se bo izvoz teh črpalk v bodočnosti verjetno zaustavil zaradi ekološko osveščenega odnosa do jedrskih elektrarn.

2. Črpalke za namakalne sisteme

V svetovnem merilu je to gotovo najbolj perspektiven program. Vse dežele v razvoju želijo modernizirati kmetijstvo. Brez navodnjavanja seveda to ne gre. Tudi naši posli zadnjih dvajsetih let kažejo na to, saj smo mnogo izvažali v Egipt in Irak pa tudi Iran, Alžir, Pakistan itd.

Za namakanje pridejo v poštev skoraj vse črpalke, ki jih imamo v programu, predvsem pa propelerne, vijačne in vodnjaške. S Turboinstitutom imamo največ nalog s področja teh vrst črpalk.

3. Črpalke za energetske naprave

V ta krog spadajo predvsem vertikalne vijačne in propelerne črpalke, namenjene za hladilne sisteme v termoelektrarnah. Kot za prej ome-

njeni program so tudi te črpalke večjih zmogljivosti (med 1000 in 2000 KW). Na tem področju imamo reference, ki se jih ne bi sramovale nobene priznane svetovne firme.

4. Črpalke za procesno industrijo

To so črpalke, namenjene predvsem rafinerijam, za katere smo v zadnjih letih proizvedli od 400—500 specialnih agregatov.

5. Črpalke za vodovode

V ta krog spadajo prav vse črpalke iz našega proizvodnega programa, vendar vedno bolj prihajajo v obzir vertikalne izvedbe s potopnim električnim motorjem. Na tem področju bi morali v perspektivi napraviti odločne korake, da bi proizvodnjo potopnih črpalk tudi osvojili.

6. Črpalke za industrijo

Črpalke za industrijo je potrošni material in ni odvisna od investicij. Konkurenca je na tem področju verjetno največja. Večinoma zahteva serijsko proizvodnjo, za kar pa Litostroj ni posebej usposobljen. Koooperacija, ki jo imamo, ni na takšni višini, da bi bili na to lahko ponosni.

7. Črpalke za čiščenje okolja

Na to področje sodijo naše črpalke za onesnaženo vodo in fekalije tipa CK.

Sem spadajo tudi črpalke, ki se uporabljajo v napravah za odžvepljevanje dimnih plinov. Te naprave imajo v bodočem času veliko perspektivo. V Nemčiji npr. ne more obratovati nobena termoelektrarna, če nima vgrajene takšne naprave. Cene teh naprav so izredno visoke, saj znašajo cca 20% vrednosti celotne investicije. Zaradi izredne zahtevnosti pa so tudi črpalke za ta program izredno drage in velike. V ta namen smo že izdelali prototipne modelne črpalke, katere moramo testirati na sami termoelektrarni. Njihov razvoj je v zaostanku zaradi izrednih finančnih težav.

PLAN ZA LETO 1990

Finančni plan programa črpalk za leto 1990 je planiran v višini 13 mio \$. Do tega trenutka imamo v naročilu že pokritih 90% in nam primanjkuje le še 10% naročil, ki jih bomo še pridobili in jih vključili v plan tekočega leta. Načrtovani plan ni in ne more biti vprašljiv in ga moramo doseči ne glede na probleme, s katerimi se bomo srečevali v letošnjem letu. Za izvedbo planskih postavk se moramo usposobiti za hitro reagiranje in sproti iskati ustrezne rešitve ter izboljšati naš odnos in delovno disciplino, kajti uspeh je možen le v kolektivnem in vestnem prizadevanju.

Spodbudna za naš program so izvozna konvertibilna naročila, ki predstavljajo glavnino plana:

— naročilo za črpalni postaji JAZIRA (IRAK) v skupni vrednosti 8.800.000 \$,

— črpalke in črpalna oprema za EDKU in BOUSSEILI (EGIPT) v vrednosti 1.005.400 \$,

— črpalke z opremo KORALPE (AVSTRIJA) v vrednosti 4.800.000 Asch,

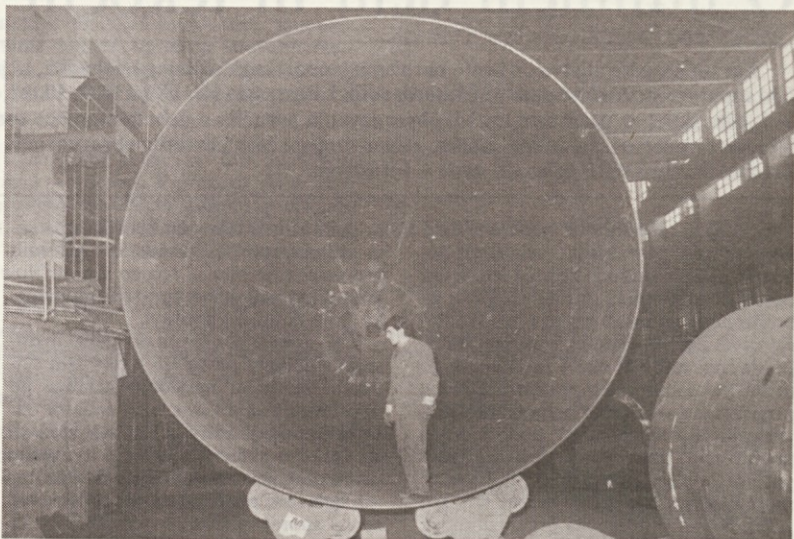
— jedrske črpalke 3 kosi za ŠKODOEXPORT PRAHA (ČSSR), v vrednosti 1.414.260 CL \$.

Poleg teh naročil so kot sestavina plana manjša naročila za domači trg.

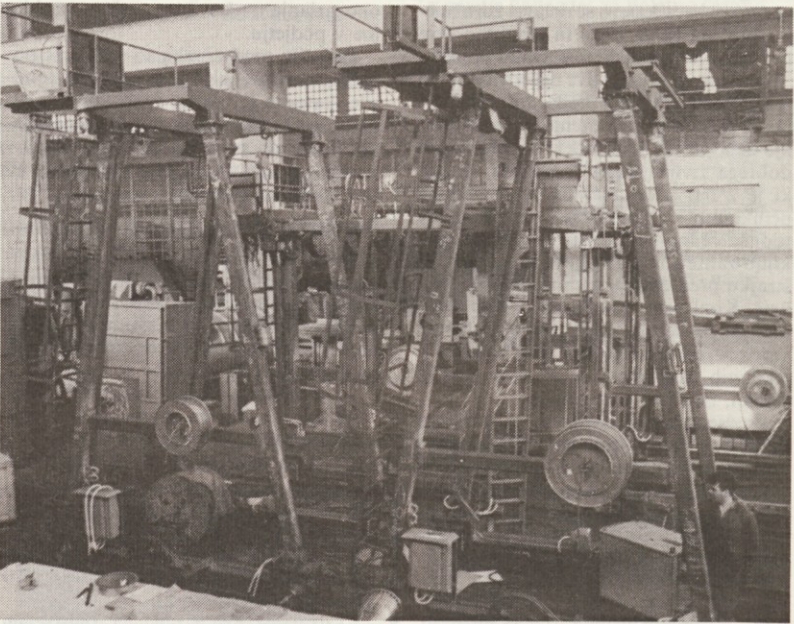
NAPOVED ZA LETO 1991 IN NAPREJ

Analiza povpraševanja po črpalkah in kompletnih objektih kaže veliko zanimanje in potrebo po tej opremi tako doma kot v tujini. Kljub močni konkurenci na tujem trgu imamo perspektivo in jo moramo izkoristiti. Kot dokaz po povpraševanju te opreme je obseg izdelanih in odposlanih ponudb za črpalne postaje v skupni vrednosti preko 60 mio \$. Med najpomembnejša uvrščamo ponudbe za Irak v predvideni vrednosti preko 20 mio \$, črpalne postaje v Alžiriji v predvide-

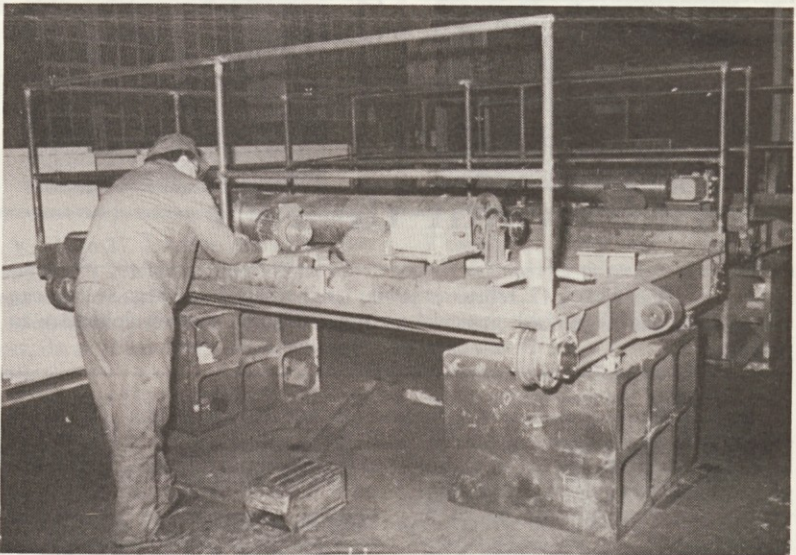
ČP JAZIRA

Pogled v notranjost kotla črpalne postaje, katerega premer je večji od štirih metrov. Izdelujejo ga v programu HEO.

Pogled na dvizne stroje za čistilno napravo

Končna montaža mačka za dvizni stroj v programu IO

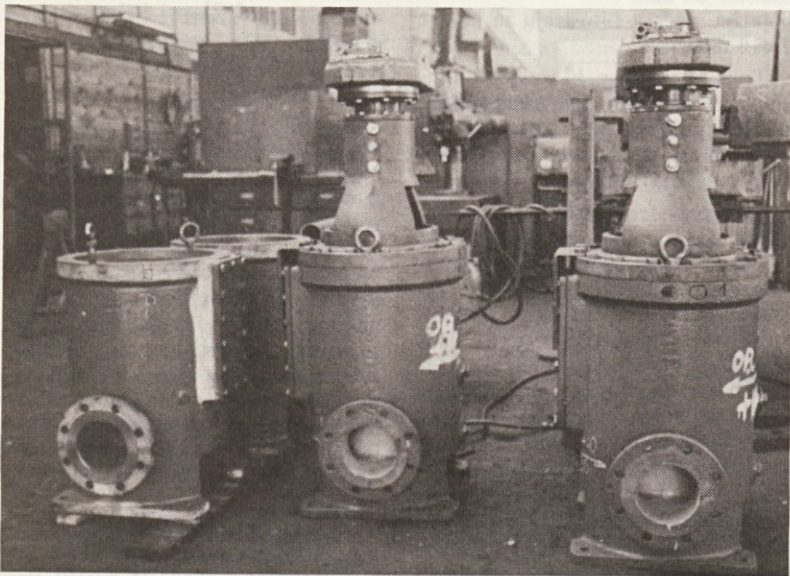
V programu IO izdelujejo 18-tonsko dvigalo za črpalno postajo Jazira (vse fotografije: t. š.)

ni vrednosti 16 mio \$, črpalne postaje v Egiptu v predvideni vrednosti 20 mio \$, katerih postopki licitacije so v teku. Poleg izvoznih pričakovanih poslov pa smo izdelali veliko število večjih in manjših ponudb za domači trg, med katere sodi pričakovano naročilo za črpalno postajo LUSNIČ na ozemlju Hrvatske in Bosne v predvideni vrednosti 1.200.000 \$.

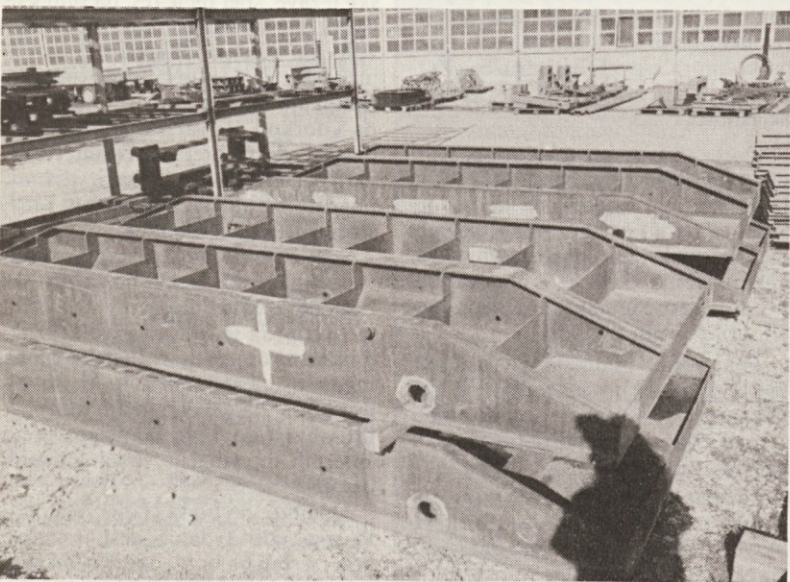
Obseg poslanih ponudb različnim

interesentom nam daje upanje, da bomo v tekočem letu pridobili dovolj kvalitetnih in zanimivih naročil za leto 1991—1992, vendar s pogojem, da se bomo prilagodili zahtevam tržišča. To pomeni, da moramo zagotoviti krajše dobavne roke in boljšo organiziranost delovnega procesa, manjše stroške in s tem nižjo prodajno ceno črpalk in opreme.

Karel TOVORNIK
Jože JUVAN

Dva avtomatska filtra premera 150 mm, katerih skupna teža znaša 1074 kg

Dvoje zapornic, težkih dobrih osem ton, čaka na metalizacijo